

Bratislavský KURIÉR®

denné aktuality na www.bakurier.sk

Budú sa zaoberať útokmi

Pre útoky a nátlaky na primátorov, starostov či zástupcov samospráv v Bratislavskom kraji bude na Krajskom riaditeľstve Policajného zboru v Bratislave zriadená pracovná skupina. Národná kriminálna agentúra (NAKA) a bratislavská kriminálna polícia sa budú zaoberať útokmi, akým napríklad dlhodobo čelí starosta Marianky Dušan Stetelov. Uviedla to hovorkyňa Prezídia Policajného zboru Denisa Bárdyová. "Chceme najmä takýmto útokom predchádzať aj v iných obciach. Ďalšie kroky a bezpečnostné opatrenia z taktických dôvodov nebudeme špecifikovať, aby nedošlo k zmareniu už rozpracovaných prípadov," uviedla.

Predseda BSK Juraj Droba spolu s primátorom Stupavy Petrom Novisedlákom a starostom Marianky Stetelovom vo štvrtok (11. 2.) rokovali s ministrom vnútra Romanom Mikulcom, policajným prezidentom Petrom Kovaříkom i ďalšími funkcionármi polície. K rokovaniu došlo pre prípad Stetelova, ktorý dlhodobo čelí rôznym formám zastrašovania a na konci januára mu niekto podpálil konštrukciu stajne. "Výsledkom stretnutia vedenia Policajného zboru so zástupcami samosprávy Bratislavského kraja je dohoda o intenzívnej spolupráci."

(red, TASR)

Ružinov plesal. Virtuálneho plesu sa zúčastnilo 84 párov.

Cultus Ružinov zveril moderovanie online plesu do rúk moderátorky Kataríny Ivankovej.

Ak sa dobre sčítame, budeme mať viac

Na Slovensku sa začalo sčítanie obyvateľov. Je to dôležitejšie, ako sa zdá. Vyťukáť elektronický formulár trvá len pár minút. Vplyv na náš život bude trvať 10 rokov!

Prečo? Lebo čím viac sa nás v danej mestskej časti sčíta, tým viac peňazí dostane mestská časť na svoj rozvoj na dlhých 10 rokov. Nepripustíme, aby sme pre našu pohodlnosť stratili zopár ihrísk alebo nebudaj nové športovisko, niekoľko opravených ciest, schodísk alebo chodníkov, mali

SODB
2±21

menej na sociálne služby, na kultúru alebo na starostlivosť o prírodu. Nechceme sa pozeráť cez plot k susedom a závidieť, čo si môžu dopriať len preto, že sa dobre spočítali.

Darina Čahojová,
starostka Karlovej Vsi

Keď zastávky MHD dostávajú nové mená

Koncom minulého roka sme v Bratislavskom kuriéri informovali o tom, že viaceré zastávky mestskej hromadnej dopravy (MHD) v Bratislave dostali od decembra nové pomenovanie. Veľa čitateľov sa na nás obrátilo s tým, že zmenám nerozumejú a nejedného Bratislavčana zmeny, diplomaticky povedané, zaskočili. Pozreli sme sa preto, ako nové názvy zastávok vznikajú, kto ich navrhuje, či prehodnocuje a rovnako aj na to, či majú obyvatelia hlavného mesta možnosť nejak do procesu tvorby názvov zasiahnuť.

Na vznik či zmenu názvu zastávky je potrebných viac ako 40 čiností

Zmenám v názvoch zastávok ako aj tvorbe nových predchádza dlhý proces. Na začiatku sa zbierajú podnety. Zhromažďujú ich odborné zložky magistrátu hlavného mesta, Bratislavskej integrovanej dopravy a Dopravného podniku Bratislava (DPB). Následne sa posudzuje ich súlad s pravidlami, ktoré stanovuje Metodika tvorby názvoslovia zastávok. Rovnako sa deje aj pri reklamných názvoch zastávok. (pokračovanie na str. 14)

Ceny bytov klesať nebudú

Nízky počet schválených záväzných stanovísk zablokuje výstavbu bytov v Bratislave. Tvrdí to Inštitút urbanálneho rozvoja (IUR) s tým, že dlhodobo sleduje situáciu pri povoľovaní novej výstavby v hlavnom meste a dáta ukazujú, že situácia bude ešte výrazne horšia.

Aby mohol kupujúci v Bratislave prekročiť prah vlastného nového bytu, developer musí okrem samotnej výstavby zvládnuť aj podľa IUR komplikovaný a dlhý povoľovací proces. Jedným z prvých krokov nevyhnutných pre územné konanie je získanie záväzného stanoviska hlavného mesta. "V roku 2020 vznikla alarmujúca situácia, keď súhlasné záväzné stanovisko získalo v Bratislave len 1957 bytových jednotiek. V roku 2019 záväzné stanoviská vytvorili priestor pre vznik zhruba 3050 bytov. Viac ako tretinový pokles hodnotíme ako veľmi výrazný so závažným vplyvom na budúcnosť výstavby bytov v Bratislave," skonštatoval výkonný riaditeľ IUR Juraj Suchánek.

V posledných rokoch sa podľa neho povoľuje menej bytov, než sa kolauduje. Pokiaľ sa situácia výrazne nezmení, o niekoľko rokov podľa Suchánka čaká Bratislavu citeľný pokles počtu dokončených bytov oproti predošlému obdobiu. Pre občanov to podľa neho znamená obmedzenú ponuku, a tým aj stupňujúci sa tlak na ďalší rast cien. Hlavné mesto, ktoré vydáva záväzné stanoviská, reagovalo, že počet vydaných záväzných stanovísk nie je indikátorom pre vývoj na trhu nehnuteľností, a ako vhodnejší indikátor sa javí skôr počet vydaných stavebných povolení či kolaudačných rozhodnutí.

Detailnejšie sa téme venujeme na str. 4 a 5.

(bak, TASR)

Nový Istropolis: „Výsledkom bude vitálna, zelená štvrť, ktorá spojí kultúrny a spoločenský život.“

O možnosť vybudovania Národného kultúrneho a kongresového centra sa v hlavnom meste uchádzajú traja hráči. No a práve s posledným v poradí, so spoločnosťou Immocap, generálnym riaditeľom Martinom Šramkom, sme sa porozprávali nielen

o tom, prečo by sa práve projekt Nový Istropolis, mal stať mekkou kultúry a medzinárodných kongresov.

Spoločnosť Immocap sa s projektom Nový Istropolis uchádza o štátnu dotáciu vo výške cca 60 miliónov eur, ktorá by mala slúžiť na vy-

budovanie Národného kultúrneho a kongresového centra (NKKC). Prečo by sa mal podľa vás práve Nový Istropolis stať NKKC?

Projekt Nový Istropolis, s ktorým sa naša spoločnosť uchádza o umiestnenie budúceho NKKC, sa nachádza v strategickej lokalite Trnavského mýta, na mieste s historicky existu-

júcou kultúrno-kongresovou funkciou, ktorá je pre vznik takého centra v rámci Bratislavy ideálna. Spoločnosť Immocap funguje na trhu viac ako 25 rokov a za ten čas sa nám podarilo zrealizovať viacero nosných projektov, ktoré prispeli k rozvoju hlavného mesta Bratislava. V júli 2020 sme predstavili verejnosti našu víziu projektu

Nový Istropolis, ku ktorej sme dospeli po takmer 3-ročnej detailnej príprave - vrátane organizácie jednej z najväčších medzinárodných architektonických súťaží, aká kedy bola realizovaná na Slovensku.

(pokračovanie na str. 9)

V tomto roku začneme v Bratislave s veľkými opravami

„Vďaka novým cenám vodného a stočného môžeme začať opravovať to, čo sa malo urobiť už dávno“ povedal **Peter Olajoš**, generálny riaditeľ Bratislavskej vodárenskej spoločnosti (BVS).

Máte za sebou prvý ucelený rok na pozícii generálneho riaditeľa Bratislavskej vodárenskej spoločnosti. Aký bol?

Náročný. Mali by sme plné ruky práce aj keby nebola pandémia a tá to všetko samozrejme ešte skomplikovala. Napriek tomu môžem povedať, že sme zvládli viac, ako som na začiatku roku dúfal.

Ľudia určite zaregistrovali hlavne vyššie ceny vodného a stočného, ktoré sa menili v lete.

Zreálnenie cien bol krok, ktorý sme museli urobiť. Vodné a stočné v regióne BVS sa nemenilo viac ako šesť rokov. Za ten čas rástli ceny nie len vo všetkých okolitých vodárenských spoločnostiach, ale rástli aj ceny plynu alebo elektriny. A to niekoľkonásobne rýchlejšie ako vo vodárenstve. Držať v Bratislave a okolí ceny vody nereálne nízko bolo zlé politické rozhodnutie, ktoré sa prejavilo v nedostatočnej údržbe. Dnes potrebuje BVS okamžite preinvestovať viac ako 270 miliónov eur, aby sme vymenili aspoň potrubia, ktoré sú už po dobe svojej technickej životnosti. Ak by sme chceli zároveň spraviť aj všetky potrebné investície do rozvoja našej siete, potrebujeme viac ako 600 miliónov eur.

Majú sa Bratislavčania báť, že v týchto zastaraných potrubiach k nim prúdi nekvalitná voda?

To určite nie. Kvalita vody je pravidelne kontrolovaná a ľudia v našom regióne majú šťastie na mimoriadne kvalitnú vodu. Ak by sme ale nič nezmenili, stále častejšie by vznikali poruchy na sieti a my by sme kvôli opravám museli vodu dočasne odstavovať. A keďže oprava poruchy je v konečnom dôsledku vždy drahšia ako pravidelná údržba, zasa by

Generálny riaditeľ BVS Peter Olajoš v odľahčovej šachte kanalizácie v bratislavskej Karlovej Vsi.

sme mali menej peňazí na systémové rekonštrukcie. A takto by sme sa točili v začarovanom kruhu.

Nebolo možné zefektívniť fungovanie BVS a z toho financovať opravy? Podľa zverejnených informácií boli v BVS v minulosti uzatvárané veľmi nevýhodné zmluvy.

Šetrenie bolo jednou z prvých vecí, na ktoré som sa sústredil. Len za prvých sto dní môjho pôsobenia v BVS sme ušetrili viac ako milión eur a za môj prvý rok vo funkcii táto suma prekročila tri milióny. Faktúru na pevné dátové služby sme napríklad znížili z 33 tisíc na približne 7 tisíc mesačne. Viaceré zmluvy sme zrušili úplne. Ale faktom je, že tak rozsiahle investície, ako je nutné urobiť, nie je možné financovať iba z vnútorných úspor. Preto sme požiadali o zreálnenie cien, ktoré veľmi podrobne preskúmal Úrad pre reguláciu sieťových odvetví a cenu nám upravil. Pre mňa bolo v tejto súvislosti dôležité, že som našim zákazníkom sľúbil tak povediac zaka-pať tieto peniaze do zeme.

Teda okamžite ich investovať do opravy infraštruktúry a to sa nám darí.

Už ste teda začali s opravami?

Áno. V Bratislave už napríklad rekonštruujeme vodojem na Kolibe, v tomto roku budeme modernizovať aj hlavné vodo-vodné potrubie, ktoré sa tiahne cez prístavný most. Takisto sa pripravuje aj rekonštrukcia kanalizácií vo viacerých štvrtiach Bratislavy a v tomto roku by sme chceli začať aj s výstavbou úplne nového vodojemu v Záhorskej Bystrici. Je toho veľa, ale treba povedať, že BVS pôsobí v celom regióne. Preto napríklad budeme stavať kanalizáciu v Grinave, čo je mestská časť v Pezinku, modernizujeme aj vodo-vod vo Veľkých Levároch, kde sa postupom času tak znehodnotilo potrubie, že z pôvodných desiatich centimetrov sú dnes už reálne prietochové iba štyri. Na Záhorí rozširujeme aj vodárenský zdroj Holdošov mlyn a v tomto roku začne výstavba vodovodu v troch obciach na Záhorí, ktoré sú aj v 21. storočí bez vody.

Koľko v tomto roku preinvestujete?

V tomto roku je to približne dvadsať miliónov eur. Celková suma projektov, ktoré uzavrieme, bude samozrejme väčšia, ale je nutné si uvedomiť, že niektoré projekty sa budú realizovať aj viac rokov. Ale v tomto roku reálne preinvestujeme do infraštruktúry viac ako dvadsať miliónov eur.

Stačí to? Týmto tempom by ste ten existujúci dlh dobíjali viac ako desať rokov.

Nestačí, a preto v budúcom roku plánujeme preinvestovať dvakrát toľko, teda štyridsať miliónov. Treba si uvedomiť, že modernizácia infraštruktúry sa tiež musí pripraviť. Všetko treba naprojektovať, vybaviť povolenia. Takisto aj súťaže trvajú určitý čas. Preto nemôžeme všetko spustiť hneď. Napriek tomu je reálne, že v budúcom roku preinvestujeme dvakrát viac ako v tomto.

Ako sa rozhoduje, čo budete robiť ako prvé?

Treba povedať, že v BVS som po svojom nástupe na pozíciu generálneho riaditeľa našiel naozaj veľa šikovných ľudí, ktorí svojej práci rozumejú a chcú ju robiť dobre. Mojou úlohou bolo dať im tú možnosť. To

ušetrí. Z toho všetkého vznikol pomerne obsiahly investičný plán, kde máme zaradené projekty a podľa toho dnes postupujeme.

V minulom roku vám akcionári schválili aj odkúpenie zvyšných akcií vašej dcérskej spoločnosti Infra Services od súkromného investora. Robíte vďaka tomu viac vecí vo svojej réžii?

Samozrejme, je naším dlhodobým cieľom, aby sme čo najviac vecí robili vlastnými kapacitami a niektoré stavby pre nás už Infra Services realizuje. Ale to nebolo to hlavné, prečo sme potrebovali získať plnú kontrolu nad našou dcérou. Spolupráca s minoritným investorom nebola výhodná pre BVS ale pre neho a niektoré veci nešli zmeniť, kvôli zlým zmluvám z minulosti. Toto už je za nami a veci sa citeľne zlepšili.

Ovplyvnila fungovanie BVS pandémia COVID19?

Samozrejme. V prvom rade musím poďakovať všetkým, ktorí sa v BVS postarali o to, že naši zákazníci si nevšimli žiadnu zmenu. Dodávka vody aj prevádzka kanalizačnej siete funguje z pohľadu ľudí bez najmenších prob-

málnom preventívnom režime. Naše laboratória spolupracujú na projektoch monitoringu vírusu v odpadových vodách. Kolegovia v kanceláriách musia zvládnuť prípravu projektov z home officu, čo tiež nie je ideálne. Nebol to jednoduchý rok a som rád, že sme ho zvládli.

Vo februári mala BVS 135. výročie od spustenia prvej mestskej vodárne. Budete tento významný dátum nejakým spôsobom oslavovať?

Priznám sa, že si nie som úplne istý, ale podľa mňa sme jednoznačne najstaršia fungujúca firma na Slovensku. Keď ľudia idú okolo vodojemu na Mudroňovej ulici, tak by mali vedieť, že ten vodojem už reálne funguje 135 rokov bez prestávky. Je to niečo neuveriteľné a ja si veľmi vážim históriu, ktorú BVS má. Ak by nebola pandémia COVID-19, určite by sme mali pri tejto príležitosti viacero špeciálnych podujatí. Či už priamo vo Vodárenskom múzeu, ktoré BVS prevádzkuje alebo na našich objektoch. Takto je to oveľa náročnejšie a zorganizovať masové podujatie samozrejme nemôžeme. Na sociálnej sieti sme zverejnili sériu viacerých historických faktov aj

Rekonštrukcia vodojemu Koliba v Bratislave.

sme spravili a odborníci dnes rozhodujú o tom, čo by sa malo opravovať ako prvé. Zohľadňuje sa predovšetkým stav konkrétneho potrubia, počet porúch, ale pozeráme sa napríklad aj na naše prevádzkové náklady ktoré nám investícia

lémov. Ale my sme museli urobiť niektoré veľmi dramatické kroky aby sme to zvládli. Máme kolegov, ktorí spávajú na dispečingu, aby sme zabezpečili maximálne oddelené smeny. Kolegovia na výrobe takisto pracujú v maxi-

fotografií z tohto obdobia. A ak sa situácia stabilizuje, chceli by sme si toto výročie pripomenúť v septembri. Uvidíme, či nám to situácia umožní.

(pk, ilustr. foto BVS)

Máte zaujímavú tému? Staňte sa našimi ďalšími očami v teréne. Vaše námety posielajte na: redakcia@bakurier.sk

Mesačník **Bratislavský kuriér** vydáva Staromešťan, s.r.o. (Sedlárska č. 8, 811 01 Bratislava, IČO: 36842834)

Šéfredaktor: Peter Kimijan, sefredaktor@bakurier.sk, Redakcia: Jana Pohanková, Veronika Trojanová. E-mail: redakcia@bakurier.sk.

Inzercia: inzercia@bakurier.sk. Grafika: Rastislav Biznár, r.biznar@gmail.com. Tlač zabezpečuje CROMWELL a.s. Registrované MK SR: EV3820/09. ISSN 1338 - 1830.

Distribúcia: vlastné stojany a na frekventovaných miestach Bratislavy - 74 lokalít. Vychádza v náklade 30 000 kusov. Najbližšie číslo vychádza 17. 3. 2021

„Na opravy ciest a chodníkov sme vyčlenili takú sumu, aká tu ešte nebola.“

Už koncom budúceho roka nás čakajú komunálne voľby a viacerí komunálni činitelia začínajú po polovičke volebného obdobia trochu bilancovať, čo sa im podarilo a na čo si ešte trúfajú. A tak sme sa so starostom mestskej časti Bratislava-Ružinov Martinom Chrenom porozprávali o plánoch na rok 2021, ktorý poňal veľmi ambiciózne. Ak sa mu spolu s poslancami podarí zrealizovať čo i len polovica zo stanovených priorít, tak sa Ružinovčania majú na čo tešiť.

Sme na začiatku roka, ktorý bude určite pre každého výzvou. Aké máte plány na nadchádzajúce mesiace?

Pevne verím, že tento rok začneme zbierať ovocie systémových zmien, ktoré sme za dva roky od volieb na našom úrade zaviedli. Aj napriek pandémie sa nám podarilo ušetriť a vďaka tomu sme pre rok 2021 pripravili rekordný rozpočet. Na opravy ciest a chodníkov sme vyčlenili takú sumu, aká tu ešte nebola. Do konca roka chceme postaviť dve nové školy, otvoriť dve nové škôlky, pripraviť rekonštrukciu všetkých našich domovov seniorov a dvoch kultúrnych domov v Prievoze a na Trnávke. Naše ulice budú tento rok čistiť už štyri zametačky. Pred dvoma rokmi nefungovala ani jedna. Pridáme psie výbehy, pričom jeden nový bol otvorený práve v týchto dňoch ma Štrkoveckom jazere, kompletne obnovíme veľké detské ihriská na Sedmokráskej a na Medzilaboreckej, obnovíme bežeckú dráhu okolo jazera. Rozšírime zóny prednostného parkovania pre rezidentov na Nivách. Spolu s kolegami finišujeme plán, ako zachrániť a obnoviť zdevastovaný areál na Vietnamskej. Rekonštrukcia historickej zbrojnice je už v plnom prúde, vytvoríme moder-

né klientske centrum na našom miestnom úrade, zrekonštruujeme centrálu našej knižnice a sídlo mestskej polície, chystáme sa na obnovu historickej radnice v

domov vo vnútroblokoch. Tento rok pripravujeme povolenia a projekty na päť nových verejných parkovacích domov, ktoré pomôžu odľahčiť komplikovanú situáciu s parkovaním na našich sídliskách.

A čo oprava ciest, na ktorú ste síce vyčlenili značnú sumu peňazí, no množstvo z nich nie je vo vlastníctve MČ.

Prvýkrát v histórii Ružinova sa nám podarilo nájsť riešenie ako investovať aj do ciest, ktoré nám nepatria - aspoň do ich opráv. Tento rok by sme teda chceli opraviť prvé z chronicky neriešených miest - časť Exnárovej, časť parkoviska na Súmracej a časti chodníko-ciest vo vnútrobloku Soirea okolo kúpaliska Delfín.

V novembri minulého roka ste informovali o vydanom stavebnom povolení na sanáciu toxikologickej vrakunskej skládky po bývalej Dimitrovke. Už sa na sanácii začalo pracovať?

Samotná sanácia vrakunskej skládky je projektom ministerstva životného prostredia, Ružinov tu vystupuje len ako povoľovací orgán v stavebnom konaní, ktorý stráži, aby všetko prebehlo v súlade so zákonom. V rámci projektu ministerstvo plánuje zatiaľ len enkapsuláciu skládky, aby z nej jedy už nemohli uniknúť a otravovať naše podzemné vody. Samozrejme, pevne veríme, že v budúcnosti budú jedy na tejto skládke nielen "zakulkené", ale aj odstránené.

Okrem skládky, čo je vlastne skôr náš celospoločenský problém, ktoré problémy aj vy osobne vnímate, že Ružinovčanov trápia najviac?

Ružinov je pre tých z nás, ktorí tu žijú, skutočným domovom. Má skvelú polohu, veľa zelene, priestoru

pre prácu aj osobný život, skvelú občiansku vybavenosť. Ružinov je síce druhý bratislavský obvod, ale v mnohých ohľadoch je bratislavskou jednotkou. Ružinovčanov, samozrejme, trápia aj rovnaké problémy ako ostatných obyvateľov Bratislavy. Me-

lejší hlavný územný plán mesta, ktorý stále pripúšťa aj rozsiahle zahusťovanie, a my v mestskej časti sme naň potom často krátki, aj keď sa nám nepáči.

Všimli sme si, že ďalší boj, do ktorého ste sa po nástupe do funkcie

nič iné nevyšlo, na jednu vec som hrdý: som prvým starostom, ktorý majetky a pozemky nerozpredáva, ale zachraňuje a získava naspäť. Za dva roky sme získali pre mesto a pre mestskú časť pozemky v hodnote takmer 160 miliónov eur - jazero Rohlík,

Oprava Drieňovej ulice 2020.

dzi tie najvypuklejšie patria doprava a parkovanie, ktoré platia naozaj pre celé mesto. Snažíme sa preto rozširovať zóny s prednostným parkovaním pre rezidentov.

A čo zahustená výstavba, ktorá sa v minulosti nejako výrazne neriešila?

pustili, je ten s developeri. Ktoré pozemky či lukratívne objekty sa vám podarilo „zachrániť“ v prospech Ružinovčanov?

Obce sú v boji s developeri často krátke, lebo slovenskí politici v minulosti rozpredali majetky a pozemky do súkromných rúk. Keď vidím bývalé škôl-

parkovisko na Štrkovci, futbalové ihrisko v Ružovej doline, parkovisko u Deda, obrovské ihrisko na Sklenárovej a mnohé ďalšie. Tým sme ich zachránili pred výstavbou a môžeme ich rozvíjať v prospech obyvateľov.

Vo väčšine bratislavských mestských častí

Rekonštrukcia Včelárskej ulice 2019

Život znepríjemňuje rozsiahla výstavba, ktorú sa snažíme zmenšovať a usmerňovať. Tie najhoršie projekty však majú povolenia už z minulosti a sám som sa už dvakrát musel pred sebou hanbiť, keď mi zákon pod hrozbou basy prikazoval podpísať povolenie na budovu, ktorá by tam nikdy nemala stáť. Snáď sa nám čo najskôr podarí prijať nové územné plány zón, a snáď aj hlavné mesto najmä vy-

ky, ktoré boli lacno predané a dnes chátrajú, keď vidím lúky, na ktorých sme sa ako deti hrávali a dnes tam stojí dom na dome, chce sa mi plakať. Dokonca moja mama kedysi učila v bývalej strednej škole na Trnávke na Vietnamskej, a dnes je to len ruina, ktorej obnova nás bude stáť milióny.

Po rokoch stagnácie za minulých vedení sa nám podarí urobiť a obnoviť mnoho vecí. Ale keby už aj hoci

je jeden spoločný problém, a to nedostatok kapacít škôl a škôlok. Ako je na tom Ružinov?

Ružinov intenzívne rieši aj problém s nedostatkom miest v školách a v škôlkach - za posledné roky, odkedy som starostom, v podstate každý rok pridávame jednu novú škôlku a tento rok dokončíme aj dve nové školy.

Veronika Trojanová
(foto archív MiÚ, Ružinovské echo)

Prečo tolerujeme nečinnosť stavebných úradov ako štandard?

Povoľovanie stavieb v Bratislave trvá dlhé roky. Svoj podiel na tom má aj komplikovaná dvojúrovňová samospráva.

Zatiaľ čo v bežnom meste povoľovanie výstavby začína na stavebnom úrade, kde stavebník predkladá projekt s potrebnými prílohami /vyjadreniami, v Bratislave je potrebné ešte záväzné stanovisko hlavného mesta.

Len na tento krok sa čaká mesiace, aj keď v tomto roku sa už proces aspoň čiastočne zrýchľuje. Žiadosť o začatie územného konania stavebník predkladá na stavebný úrad až po získaní kladného záväzného stanoviska mesta.

Veľký konflikt záujmov

Činnosť stavebných úradov vykonávajú obce ako prenesený výkon štátnej správy. Tu vzniká potenciálne veľký konflikt záujmov pri osobe starostu/starostky mestskej časti. Na jednej strane je starosta voleným zástupcom so svojim politickým programom, zároveň však má, ako štatutár stavebného úradu, konať neustranne a výlučne v zmysle platnej legislatívy. Nie vždy však dokážu starostovia tieto dve pozície pri svojej činnosti oddeliť.

Najčastejším prejavom tohto konfliktu je nečinnosť stavebných úradov. Tá vzniká často z dôvodu snahy o úpravu navrhovaných stavieb nad rámec zákonných požiadaviek. Aj keď neexistujú zákonné dôvody prečo nepokračovať v konaní, úrad jednoducho nekoná.

Tento jav vytvára priestor na rôzne dohody medzi úradom a stavebníkom, resp. úrad čaká kým stavebník nebude reflektovať na požiadavky, ktoré by inak nemohli byť zákonnými požiadavkami v konaní. V niektorých prípadoch bývajú zdržania konaní naozaj spôsobné zahltenosťou úradov, vo veľa prípadoch je

však rozhodnutie odbornými pracovníkmi spracované rýchlo, len čaká na podpis starostu.

Čakanie, najmä ak trvá mesiace, je len ťažko ospravedlniteľné. Niekedy je nečinnosť jednoznačná, inokedy úrad žiada o opätovné potvrdenie už dodaných stanovísk, alebo požaduje také stanoviská, na ktoré nemá zo zákona právo.

Aké možnosti má stavebník

Stavebníkom tak v podstate ostávajú dve možnosti. Prvou je pristúpenie na „hru“ a snaha o doplnenie stanovísk a iných, nad rámec zákona(!), vyžadovaných podkladov, často s úpravami projektu na základe požiadaviek mestskej časti. Druhou cestou je snaha o rešpektovanie práva

postup odporujúci relevantnej právnej úprave.“

V takomto prípade je nápravou sťažnosť podávaná priamo na stavebný úrad. Je zrejme, že šanca na úspech pri takejto sťažnosti je minimálna.

„Popri sťažnosti je ďalším alternatívnym prostriedkom nápravy aj upozornenie prokurátora podľa § 28 a nasl. zákona č. 153/2001 Z.z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov. Prokurátor je oprávnený podať orgánu verejnej správy upozornenie za účelom odstránenia porušovania zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov, ku ktorému došlo v postupe orgánu verejnej správy pri vydávaní opatrenia alebo rozhodnutia alebo jeho nečinnosťou. Ak považujete postup úradníka za nezákonný, je nevyhnutné zaslať príslušnej prokuratúre podnet, aby prešetrila zákonnosť postupu orgánu verejnej správy,“ uvádza Advokátska kancelária JUDr. Jakub Mandelík, s.r.o.

a postup v súlade so zákonom.

Právna reč je dosť zložitá, preto si vypomôžeme verejne dostupným materiálom so stránky Advokátskej kancelárie JUDr. Jakub Mandelík, s.r.o.:

„Za neželané správanie úradníkov možno nepochybné považovať rôzne formy nezákonného postupu, ktorými môžu byť jednak pasivita úradníka v konaní, ale takisto iný

postup, je nevyhnutné zaslať príslušnej prokuratúre podnet, aby prešetrila zákonnosť postupu orgánu verejnej správy,“ uvádza Advokátska kancelária JUDr. Jakub Mandelík, s.r.o.

Príklady nezákonného postupu stavebných úradov v Bratislave

Viacero stavebníkov už v Bratislave možnosť podania podnetu na

prokuratúru využilo. Z vydaných upozornení vybrať niekoľko príkladov, ktoré by sme mohli označiť za typické. Aj toto sú postupy, ktorými stavebné úrady umelo predlžujú dĺžku konaní.

Požiadavka na právoplatný súhlas na výrub drevín

Ak plánovaná výstavba vyžaduje aj výrub drevín, stavebné úrady na mestskej časti vyžadujú, aby bol právoplatný už k územnému konaniu. Takýto súhlas vydáva príslušná mestská časť, oddelenie životného prostredia. Obvykle sa vydáva bez doložky právoplatnosti, tá je viazaná až na právoplatné stavebné povolenie. Je predsa neľogické vydať právoplatný súhlas na výrub drevín,

vísk dotknutých orgánov (aj keď ich už stavebník predložil). Ide o prípady, keď sa na žiadosť navrhovateľa dotknuté orgány už vyjadrili, že k vydaniu územného rozhodnutia nemajú námietky, ale budú sa vyjadrovať až pre účely stavebného konania. Navrhovateľ tak žiadnym spôsobom neopomenul povinnosť požiadať o stanovisko príslušný dotknutý orgán, a naopak, je neprípustné, aby navrhovateľ žiadal súhlas, ktorý mu príslušný orgán nie je oprávnený za daného stavu konania vydať. Takéto požiadavky stavebného úradu sú preto neoprávnené.

Bezdôvodné nekonanie

Pri viacerých stavbách sa vyskytujú aj neodôvodnené prieťahy v konaní.

Navrhovateľ nemá žiadne informácie prečo úrad nekoná a ostáva mu len možnosť podať sťažnosť, alebo podnet na prokuratúru.

Vyššie uvedenými problémami sa v minulosti zaoberala aj prokuratúra a poukázala na výskyt nezákonností vo viacerých upozorneniach. Dodržiavanie zákonov by malo byť samozrejmosťou pre všetkých a nemalo by byť tolerované verejnosťou. Záleží na tom samospráve, občanom, ale aj stavebníkom. Nikto by nemal byť nad zákonom a vyžadovanie dodržiavania zákona (ktoroukoľvek zo strán) nemôže byť v žiadnom prípade v právnom štáte označované za zastrasovanie alebo neprimeraný tlak, naopak, malo by byť v záujme každého z nás trvať na bezvýhradnom dodržiavaní zákona.

V IUR pripravujeme odporúčania

V záujme pomôcť stavebným úradom a stavebníkom k riadnemu a čo najmenej konfliktnému priebehu územných a stavebných konaní v Inštitúte urbánneho rozvoja pripravujeme súbor odporúčaní pre územné a stavebné konania.

Na základe dostupných upozornení prokurátora, s odkazmi na príslušnú legislatívu, zostavujeme prehľad najčastejších problémov, ako aj správnych postupov, aby k nim nedochádzalo. Prípadné podnety k tejto téme od odbornej verejnosti radi uvítame aj mailom na info@iur.sk.

Sme presvedčení, že korektné a transparentné pravidlá sú základom partnerskej spolupráce medzi samosprávou, občanmi a stavebníkmi. Spolu pracujme pre lepšie mestá.

*Inštitút urbánneho rozvoja
(ilustr. foto TASR)*

Takéto prieťahy sa vyskytujú v územnom, ale aj stavebnom konaní. Stavebník predloží príslušnú dokumentáciu a stavebný úrad obvykle začne konať. Často nasleduje výzva na doplnenie, spojená s prerušením konania. Po doplnení požadovaných podkladov (stanovísk, vyjadrení a pod.) už ale stavebný úrad nepokračuje v konaní, resp. nevykonáva žiadne úkony.

ak ešte nie je jasné, či bude stavba aj povolená. Stavebník teda doloží súhlas na výrub drevín, avšak stavebný úrad ho (v niektorých prípadoch) odmieta akceptovať (aj keď by mal).

Opätovné požiadavky na stanoviská a vyjadrenia

Niektoré stavebné úrady žiadajú opätovné predloženie aj iných stano-

Vysoké ceny bytov v Bratislave tak skoro klesat' nebudú

Jedným z kľúčových faktorov je byrokratická záťaž, ktorá nás v tomto smere radí až na 143. miesto na svete.

Hoci v poslednom štvrtroku uplynulého roku sme boli svedkami prehlbenia pandémie a všetko sa akoby točilo iba okolo epidemiologických opatrení, paradoxne realitný trh v Bratislave nespál. Za posledné 3 mesiace sa predalo až 787 bytov v novostavbách, čo je v porovnaní kvartálov roku 2020 minuloročné maximum. Uvádza sa v analýze spoločnosti Bencont.

Stále tak platí, že pri pomerne silnom dopyte je ponuka nových bytov stále obmedzená, a to je jeden z faktorov, ktorý drží ceny tak vysoko. Vzhľadom k pomerne krízovému roku a nemalému prepadu firemných i osobných financií ide na prvý pohľad o ne-
logický jav. O tom, prečo sa tak deje a ako by mohla vyzerat' najbližšia budúcnosť vývoja cien nehnuteľností v Bratislave sme sa porozprávali s riaditeľom Odboru riadenia úverových rizík firiem Slovenskej sporiteľne - Marekom Sásikom.

Povedzme si najprv, čo najzásadnejšie vplyva

na cenu nových bytov? Má na to nejaký vplyv pandémia?

Trh sa riadi ponukou a dopytom a výsledná cena je výsledkom rovnováhy medzi nimi. Na strane dopytu je jedným z kľúčových faktorov dostupnosť financovania a tá sa výraznejšie ne-

zmenila ani vplyvom pandémie. Síce sa mierne sprísnila pravidlá bánk pre poskytovanie úverov na bývanie, ale podmienky financovania sa materiálne nezhoršili a stále platí, že máme jedny z najnižších úrokových sadzieb úverov na bývanie v Európe.

Na strane ponuky je o.i. kľúčový faktor prírastok nehnuteľností v nových

projektoch. Tu nedošlo k materiálnej zmene, nakoľko od investičného zámeru po dokončenie stavby v našich pomeroch uplynie niekoľko rokov, a tak minuloročné ochladenie ekonomiky sa na prírastku nových bytov nemá ako zásadne prejavíť. Ďalším faktorom je ponuka existujúcich nehnuteľností, ak by napr. vo zvýšenej miere predávali existujúci vlastníci z dôvodu finančných ťažkostí. Tento jav zatiaľ taktiež nepozorujeme, čiastočne aj vďaka možnosti odkladu splátok. Situácia sa síce môže zmeniť po ukončení odkladov splátok, prieskumy finančnej situácie domácností s odkladom splátok však zo strany NBS zatiaľ nenaznačujú materiálne problémy.

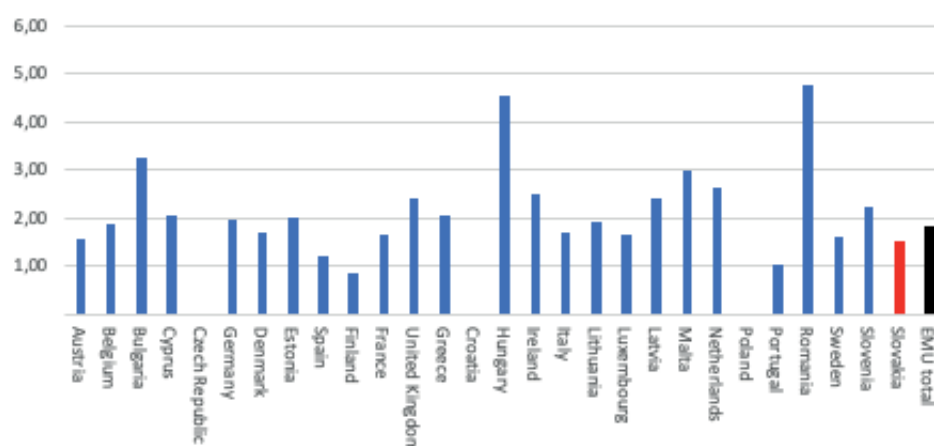
Znamená to, že pokiaľ nebudú rýchlejšie pribúdať novostavby, s cenou to príliš nepohne?

Pozrime sa na historické porovnanie súčasnej pandemickej krízy s finančnou krízou roku 2009, po ktorej sme zaznamenali výraznejšie zníženie cien nehnuteľností. Použijem porovnanie aktuálnej ponuky nových bytov v Bratislave oproti minuloročnému tempu predaja vs rok 2010. Kvartálne sa v priebehu roka 2020 v Bratislave v priemere predalo viac ako 500 nových bytov, pričom ponuka je odhadovaná na niečo vyše 2500 nových bytov. T.j. pomer aktuálnej ponuky voči ročnému tempu predaja je približne 1 rok.

Najrýchlejšie získate stavebné povolenie v Hongkongu, z Európy v Dánsku.

Priemerná úroková sadzba úver na bývanie za November 2020

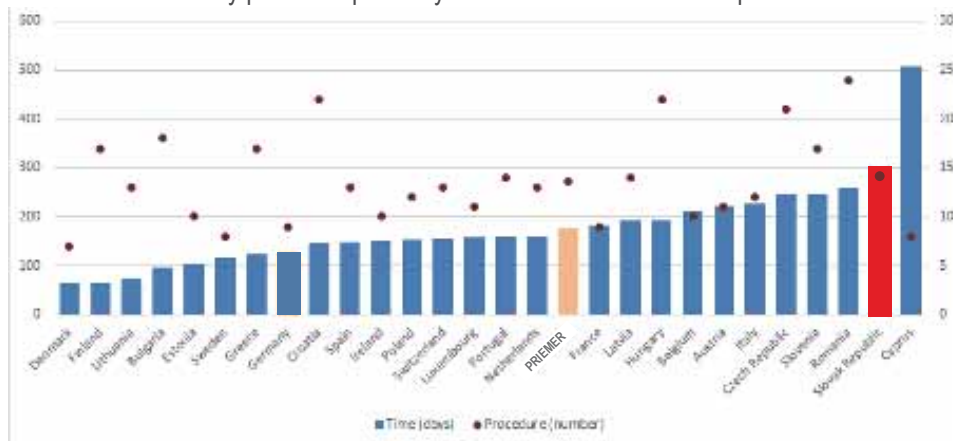
Zdroj: údaje od Európskej centrálnej banky

Oproti tomu, v roku 2010 by podobné porovnanie vychádzalo na viac ako tri roky, t.j. trojnásobok. Aj na základe porovnania tohto ukazovateľa nepredpokladáme výraznejšiu korekciu cien smerom nadol.

ktorí tento proces dokumentujú nezriedka ako 3 a viacročnú administratívnu záťaž. A to všetko má vplyv na ich kalkuláciu predajnej ceny. Developer v úvode investuje do investičného zámeru vlastné prostriedky a cenu

vytvára rebríček Doing Business, ktorý hodnotí krajinu podľa rôznych podmienok pre miestnych podnikateľov. Patrí sem nielen povoľovanie stavieb, ale tiež založenie firmy, prístup k elektrine, zápis majetku, náročnosť získa-

Priemerný počet dní potrebných na získanie stavebného povolenia

Zdroj: údaje Svetovej Banky, rebríček Doing Business

Čiže kľúčom k lacnejšiemu bývaníu je navýšenie ponuky?

Tých faktorov je viacero, ale ak pozrieme historické trendy a štatistiky, tento ukazovateľ sa javí ako jeden z kľúčových. Jednoducho povedané, pokiaľ ponuka neporastie výraznejším tempom, ceny nehnuteľností pravdepodobne neklesnú, keďže výraznejší dopytový šok sa nedostavil.

A čo tomu bráni? Je to v tejto dobe obava a opatrnosť developerov?

Nemyslím si to. Z informácii z trhu sa javí, že významnou skutočnosťou, prečo byty nepríbúdajú v rýchlejšom tempe, je zdĺhavý povoľovací proces zahŕňajúci zmeny územného plánu, územné konanie, stavebné povolenie aj samotnú kolaudáciu. Bežne sa stretávame s klientami,

vlastných zdrojov ako aj projektové náklady vrátane administratívy v priebehu času zohľadní v konečnej cene bytu.

Takže výhľadovo aj naďalej ostaneme ako keby rukojemníkmi zložitých a neflexibilných administratívnych procesov verejnej správy?

Bez širšej politickej dohody a stanovenia priority zjednodušenia a skrátenia konaní je malý predpoklad, že do dvoch rokov sa výrazne zmení súčasný stav. Z toho vyplýva, že min. v horizonte dvoch rokov zrejme nepríde k poklesu konečných cien bytov aj z dôvodov spomenutých v predošlých otázkach.

A ako sú na tom iné krajiny, funguje to niekde lepšie?

Tu sa môžeme oprieť napríklad o porovnania Svetovej banky. Tá pravidelne

nia úveru, ochrana menších akcionárov, daňová záťaž, a mnoho ďalších. Najjednoduchšie je podľa tohto medzinárodného porovnania si zadovážiť stavebné povolenie v Hongkongu, ale taktiež v Litve, Estónsku či Nemecku a Poľsku.

Slovensko je ďaleko za týmito krajinami, aj za niekoľkými africkými štátmi a svojím 143. miestom (zo 190 ekonomík) patrí medzi 50 najhorších krajín na svete. Na získanie povolenia k stavbe obyčajného skladu si musí slovenský podnikateľ vyhradiť priemerne 300 dní, pričom priemer vyspelých štátov združených v OECD je 153 dní.

Pre porovnanie treba dodať, že v roku 2017 to u nás v priemere trvalo 286 dní, čiže zdá sa, že ideme nie úplne dobrým smerom.

(pk, TASR, bencont.sk, doingbusiness.org, foto SLSP, harbourtimes.com)

Vyzreli

Dacia Sandero a Sandero Stepway stesňujú výrok „veľa muziky za málo peňazí“.

Nové Sandero vyzrelo po každej stránke. Už na ňom nenájdete ani jeden prvok, ktorý by pôsobil lacno. Pritom si zachovalo triezvy dizajn. Verzia Stepway má svetlú výšku až 178 mm, čo je o 41 mm viac, ako má bežné Sandero a má aj crossoverové ochranné prvky okolo karosérie. Oba modely majú sedadlá s lepším a pevnejším tvarom. Stretávacie svetlá využívajú LED tech-

nológiu štandardne. Nová modulárna platforma CMF prináša vyššiu tuhosť, nižšiu hmotnosť, lepšiu akustiku, lepšie jazdné vlastnosti a nové bezpečnostné systémy. Na pohon slúži litrový trojvalec v troch výkonových verziách. Základná s označením SCe 65 je bez turba, má výkon 49 kW a spolupracuje s päťstupňovým manuálom, druhá TCe 90 je už preplňovaná, vyvinie 67 kW a je spojená so šesťstupňovou manuálnou alebo CVT prevodovkou. Tretia výkonná alternatíva TCe 100 LPG vyvinie 74 kW a spolupracu-

je výhradne so 6-stupňovým manuálom. Zároveň ako jediná dokáže jazdiť aj na LPG. So 40 litrami LPG a 50 litrami benzínu prejde viac ako

1 300 km (!). Nové Sandero v základe stojí 8 900 €, v najdrahšej verzii 12 400, Stepway od 11 350 do 13 850 €.

Katalyzátory sú kšeft

Krádeže katalyzátorov sú trendom a vôbec neutíchajú. Ako si ochrániť ten svoj?

Katalyzátory sú už niekoľko desiatok rokov kľúčovým prvkom všetkých automobilov. Sú totiž zodpovedné za čistenie výfukových plynov od základných škodlivín. Niektoré autá ich majú dokonca štyri. Keď sa pokazí, motor sa hodí do núdzového režimu a pošle vás do servisu. Nové katalyzátory sú však drahé, preto ich ľudia často kupujú spod ruky. Isteže, niektoré pochádzajú z vrakovísk, a búračiek, no zároveň je to živná pôda pre zlodějov. Tí ich potom predávajú priekupníkom, servisom alebo ich ponúkajú na internete. V katalyzátoroch sú však aj drahé kovy, ktoré majú vo výkupe vysokú cenu a to je ďalší dôvod prečo

sa kradnú. Spoľahlivá ochrana pred krádežou neexistuje. Jediným spôsobom by bolo, keby sa ľudia začali pýtať odkiaľ pochádzajú podozrivo výhodné katalyzátory a keby existovala evidencia katalyzátorov s výrobným číslom a účinný systém, ktorý by eliminoval nelegálne nadobudnutie komponentov.

Ikona novej doby

Volkswagen ID.3 je prvým z rodiny novej generácie elektromobilov VW.

Hneď na začiatku pochopíte, že sedíte v aute budúcnosti. Elektroniku totiž zobudí samotná vaša prítomnosť. Stačí, že si sadnete za volant, nemusíte nič stláčať. Dokonca aj štartovacie tlačidlo je v podstate zbytočné, stačí zaradiť D na voliči automatickej prevodovky umiestnenej napravo za volantom a pridať plyn. Elektromotor so 150 kW (204 k) je vzadu

a poháňa zadné kolesá. Škoda, že zábavný potenciál zadného pohonu veľmi rázne

zarazí stabilizačný systém, ktorý sa nedá vypnúť. Akumulátor s kapacitou 58 kWh papierovo vystačí na 420 kilometrov, reálne sme pri tep-

lotách mierne nad nulou na jedno nabitie najazdili (s priemernou spotrebou približne 21 až 25 kWh) okolo 250 km.

Novinky

Superekológ

Audi e-tron GT je produktom počítačového vývoja, pri jeho vývoji nepostavili ani jediný prototyp. Ani nebolo treba, stojí totiž na elektrickej platforme Porsche Taycan s pohonom všetkých kolies. Systémový výkon je 434 kW (590 k), e-tron GT zrýchli na stovku za 3,5 sekúnd, na 200 km/h za 12.

Obrnenec

Fiat Tipo Cross je crossoverovými prvkami obrnená verzia Tipa. Svetlá výška podrástla o 4 cm, kolesá obúvajú vyššie pneumatiky a podvozok je upravený v zmysle väčších zdvihov kolies a vyššej odolnosti. Pohon všetkých štyroch kolies však nečakajte.

GLA na elektrinu

Mercedes-EQA je čisto elektrickou verziou GLA. Rozoznajte ho najmä podľa plnej masky chladiča a prepojených zadných svetiel. Elektromotor vyvinie 140 kW (190 k), resp. 375 Nm. V úvode poháňa iba predné kolesá a dojazd je 426 km. Neskôr prídu aj verzie s pohonom 4x4 a dlhším dojazdom.

Svieži vietor

Citroën C4 prichádza s odvážnymi tvarmi, ale nielen nimi.

Pri prvom pohľade naň ani neviete identifikovať, do ktorého segmentu vlastne patrí. Kompakt „golfového“ typu? S dĺžkou 4,4 metra áno. Avšak 16 centimetrami svetlej výšky a ochrannými plastmi mieri do sveta crossoverov. Siluetou karosérie so splyvajúcou zadnou časťou zasa medzi kupé.

Dohodnime sa, že ide o zástupcu nižšej strednej triedy so sklonmi k extravagancii. Podvozok je naladený komfortne, tlmiče majú hydraulické dorazy a výborne odhlučnený. Preto v novej C4-ke ani nevnímame katastrofálnu kvalitu našich ciest. Extravagancia nechýba ani interiéru, no našťastie vrátili sa prvky priameho ovládania klimatizácie. Na Slovensku sa Citroën C4 predáva za cenu od 14 990 €.

Rubriku pripravuje **AUTO MAGAZÍN**, najčítanejší motoristický časopis na Slovensku

automagazin.sk

youtube | Auto magazín

facebook | automagazin.sk

instagram | automagazin.sk

auto
magazín

Právnik radí

JUDr. Branislav Záhradník

Máme problém s dedičstvom po otcovi. Otec podnikal a nevieme presne zistiť stav a rozsah jeho majetku. Najmä sa obávame, aby sa neobjavili nejaké dlhy, neplatené pôžičky, zmenky alebo čokoľvek. Máme obavu, že nakoniec nebudeme nič dediť a všetko pôjde na úhradu dlhov. Aký je postup pri zisťovaní majetku a akú máme istotu, že sa po rokoch niekto neprihlási ako otcov veriteľ...

Konanie o dedičstve upravuje po novom Civilný mimosporový poriadok (Zákon č. 161/2015 Z.z.). Upravuje aj postup pri zisťovaní majetku a dlhov poručiťela. Podľa §197 Civilného mimosporového poriadku miestne príslušný súd pre konanie o dedičstve zistí majetok a dlhy poručiťela a vykoná ich súpis. Podľa §199 súd na návrh dedičov vydá uznesenie,

v ktorom vyzve veriteľov, aby mu oznámili svoje pohľadávky a určí lehotu na podanie oznámenia, ktorá nesmie byť kratšia ako jeden mesiac. Uvedené uznesenie súd zverejní nielen na úradnej tabuli súdu, ale aj na webovej stránke príslušného súdu a na webovom sídle Notárskej komory SR. Na základe súpisu majetku a dlhov poručiťela súd uznesením určí všeobecnú hodnotu majetku, výšku dlhov a čistú hodnotu dedičstva, prípadne výšku jeho predĺženia v čase smrti poručiťela. V prípade, že je dedičstvo predĺžené (dlhy prevyšujú hodnotu majetku) sa dedičia a veritelia dohodnúť, že predĺžené dedičstvo sa prenechá veriteľom na úhradu dlhov. Súd takúto dohodu schváli, ak neodporuje osobitnému predpisu. Ak nedôjde k dohode dedičov a veriteľov a dedičstvo je predĺžené, môže súd nariadiť aj bez návrhu likvidáciu dedičstva. Likvidácia dedičstva sa vykoná speňažením všetkého poručiťelovho majetku, následne súd vykoná rozvrh výťažku speňaženia majetku medzi veriteľov. Podľa §209 Civilného mimosporového poriadku právoplatným skončením likvidácie zanikajú proti dedičom neuspokojené pohľadávky veriteľov. Ak by sa objavil ďalší poručiťelov majetok, rozdelil by ho súd veriteľom do výšky ich neuspokojených pohľadávok. Ak by zostal majet-

kový prebytok, prejednal by ho súd ako dedičstvo. Ak sa objaví po právoplatnosti uznesenia, ktorým sa konanie o dedičstve skončilo, ďalší poručiťelov majetok, prípadne aj dlh, súd vykoná o takomto majetku dodatočné konanie o dedičstve. Ak sa však objaví iba dlh, dodatočné konanie o dedičstve sa nevykoná. Podľa §212 Civilného mimosporového poriadku nezariadenie majetku alebo dlhov, ktoré boli medzi účastníkmi sporu, do dedičstva nebráni účastníkom, aby sa domáhali svojho práva žalobou na súde. Z uvedeného vyplýva, že povinnosť overiť majetok a dlhy poručiťela je povinnosťou súdu, resp. notára povereného v konaní o dedičstve. Veritelia si musia riadne prihlásiť svoje pohľadávky. Ak by tak neurobili spôsobom a v lehote určenej súdom, ich pozícia pri snahe uspokojiť sa následne z majetku poručiťela sa podstatne sťažuje a skomplikuje. V zásade by sa mohli domáhať uspokojenia svojich dlhov len v prípade, ak by sa po právoplatnosti uznesenia, ktorým sa konanie o dedičstve skončilo, objavil ďalší poručiťelov majetok. Ak by sa objavili len ďalšie dlhy, dodatočné konanie o dedičstve sa nevykoná.

Svoje podnety môžete posilať na adresu redakcia@bakurier.sk.

Rodičia, nezabudnite sčítať aj neplnoleté deti

Hlavné mesto Bratislava verí, že obyvatelia sa k aktuálnemu sčítaniu postavia zodpovedne. Pripomína, že vyšší počet sčítaných ľudí v roku 2021 bude znamenať značnejší bude rozvoj dopravy, kultúry či bývania, lepšie cesty a chodníky, viac parkovacích domov, modernšie verejné priestranstvá, bezbariérové priechody, viac zelene či vyššiu bezpečnosť v meste. Mesto verí, že občania túto možnosť využijú.

Celoštátne sčítanie prebieha do 31. marca

Celoštátne Sčítanie obyvateľov, domov a bytov (SODB) 2021 organizuje Štatistický úrad SR. Sčítanie obyvateľov

prebieha elektronicky vyplnením sčítacieho formulára. **Obyvatelia tak môžu urobiť do 31. marca.** V prípade potreby by mali byť k dispozícii aj stacionárni asistenti. Ak to epidemiologická situácia dovoľí, v teréne by mali pomáhať **od 1. apríla do 31. októbra.**

Jeden z rodičov by mal sčítať aj deti

Povinnosť sčítať sa majú všetci obyvatelia SR, ktorí tu majú trvalý, prechodný alebo tolerovaný pobyt. Sčítanie sa týka aj občanov EÚ s obvyklým pobytom na území Slovenska. Sčítať by sa mali aj novorodenci narodení do 31. decembra 2020, keďže údaje sa vzťahujú k pol-

noci zo štvrtka 31. decembra 2020 na piatok 1. januára 2021. Za neplnoletých obyvateľov a za tých, ktorí nie sú spôsobilí na právne úkony, vyplní sčítací formulár jeho zákonný zástupca. **Rodičia majú sčítať aj svoje deti.** Stačí, ak deti sčíta jeden z rodičov a to tak, že sčíta každé dieťa zvlášť. Bližšie informácie o sčítaní sú zverejnené na webovej stránke www.bratislavasara.sk. V prípade potreby sa obyvatelia budú môcť informovať aj na infolinke 0800 222 888 alebo na prostredníctvom e-mailovej adresy bratislavasara@bratislava.sk.

(TASR)

Bytové domy

Povinnosti správcov a predsedov spoločností v súvislosti so zimnou údržbou bytových domov

Zima síce naplno ešte neprejavila svoju silu na celom území Slovenska, avšak v severnejších častiach republiky správcov spôsobujú vrások na čele výdatné snehové preháňky, preto nie je na škodu pripraviť sa na zimu na celom území Slovenska, aby sme nezostali po nápo-re snehu prekvapení ako naši cestári.

Najčastejším problémom vlastníkov bytov a nebytových priestorov sú neudržiavané chodníky a prístupové cesty k bytovým domom. Predseda spoločnosti či správca bytového domu však musí v zimných mesiacoch bojovať s ďaleko väčšími problémami ako sú len neudržiavané chodníky. Tichým nepriateľom je najmä strecha bytového domu, z ktorej visia cencúle, či opadáva prebytočný namrznutý sneh. Výnimkou nie sú ani zašpinené spoločné priestory bytového domu. Mokré a klzké plochy si často vyžadujú nebezpečný pád a následný, často dlhodobý ťažký zdravotný úraz.

Kto zodpovedá za odpratanie snehu?

Každoročným problémom správcov súvisiacim so snehom bola práve zákonná povinnosť odpratania snehu z chodníkov pred bytovým domom. Od nadobudnutia účinnosti zákona č. 106/2018 Z. z., ktorým sa novelizoval zákon o prevádzke vozidiel v cestnej premávke a zasahuje aj do znenia zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (ďalej len ako „cestný zákon“) boli vlastníci bytov a nebytových priestorov odbremenení od zabezpečenia tejto povinnosti. Novela zákona č. 106/2018 Z. z. účinná od 20. mája 2018, upravuje v zmysle § 9 cestného zákona ods. 2 nasledovne: „Závady v schodnosti miestnych komunikácií určených pre chodcov alebo v schodnosti chodníkov sú bez prietahov povinní odstraňovať **správcovia miestnych komunikácií.**“.

Zákon rovnako tak priamo

vymedzuje zodpovednosť za prípadne vzniknuté škody na majetku a zdraví, za ktoré sa zodpovednosť preniesla na správcov miestnych komunikácií: „**Správcovia miestnych komunikácií zodpovedajú za škody, ktorých príčinou boli chyby v schodnosti miestnych komunikácií určených pre chodcov alebo v schodnosti chodníkov okrem prípadu, že preukážu, že nebolo v medziach možnosti tieto chyby odstrániť ani na ne predpísaným spôsobom upozorniť.**“

Novelou zákona síce prešla formálna zodpovednosť za zimnú údržbu na správcu miestnych komunikácií, avšak v nejednom meste a obci sa aj napriek tomu po vyše dvoch rokoch od prijatia novely nájdu chodníky pred bytovými domami, ktoré ako-keby „nikomu“ nepatrili. Bezpečnosť vlastníkov je na prvom mieste, preto si obyvatelia bytových domov častokrát odsúhlasia zabezpečenie zimnej údržby príslušných komunikácií vo vlastnej réžii aj napriek tomu, že táto povinnosť im zo zákona nevyplýva. Čerpanie finančných prostriedkov z fondu prevádzky, údržby a opráv na tento účel nie je možné využiť, v zmysle §10 ods. 3 zákona č. 182/1993 Z. z., o vlastníctve bytov a nebytových priestorov (ďalej len „BytZ“), nakoľko z fondu je možné financovať len uvedené výdavky a náklady: „Z fondu prevádzky, údržby a opráv sa financujú výdavky spojené s nákladmi na prevádzku, údržbu a opravy spoločných častí domu, spoločných nebytových priestorov, príslušenstva a príslušného pozemku, ako aj výdavky na obnovu, modernizáciu a rekonštrukciu domu. Z fondu prevádzky, údržby a opráv sa financujú aj opravy balkónov, lodžii a tých terás, ktoré sú spoločnými časťami domu. Prostriedky fondu prevádzky, údržby a opráv možno prechodne použiť na úhra-

du za plnenia spojené s užívaním bytov a nebytových priestorov v dome v prípade ich dočasných nedostatkov. Po preklenutí nedostatku prostriedkov na úhradu tohto plnenia, sa uvedené prostriedky vrátia do fondu prevádzky, údržby a opráv.“. **Jedinou možnosťou čerpania finančných prostriedkov na zimnú údržbu chodníka v správe správcu ciest je po odsúhlasení vlastníckymi zo služieb.**

Škoda spôsobená snehom

Vlastníci nehnuteľnosti a správcovia zodpovedajú v zmysle zákona za škodu, ktorá vznikla na zdraví či majetku v dôsledku poľadovice, uvoľneného cencúľa či kúska zľadovateného snehu uvoľneného zo strechy bytového domu. Tichú hrozbu predstavuje sneh na strechách bytových domov, keďže nikomu „nezavadzia“ a neobťažuje, len málo vlastníkov si dokáže predstaviť, aké fatálne následky môže mať. Výdatná snehová pokrývka vy- stavuje strešnú konštrukciu zaťažaniu až 100kg/m², v horských oblastiach toto zaťaženie môže byť až trojnásobné. Pri odmäku a opätovnej námraze sa hustota snehu zvyšuje, čo predstavuje narastajúcu záťaž na strešnú krytinu a celkovú konštrukciu.

Mgr. Katarína Timoranská
ZLSBD

celý článok nájdete
na bakurier.sk

Psychický stav populácie sa dlhodobo nezlepšuje

Aj keď Bratislavčania podľa najnovších údajov Štatistického úradu SR zvládajú súčasnú krízu z psychologického hľadiska najlepšie, odborníci na duševné zdravie dvíhajú varovný prst.

Slovákovi hrozí, že oveľa dlhšie, než zo samotnej krízy spojenj s ochorením covid19, sa budú vyrovnávať s jej dopadom na ľudskú psychiku. Pri pohľade na počet dokonaných samovrážd v Bratislavskom kraji vidno, že v rokoch 2018 a 2019 prišlo v posledných 5 rokoch k rekordným číslam, a to sme zatiaľ nevideli čísla za rok 2020. **Sumárne údaje za pandemický rok 2020 totiž budú k dispozícii až na jar tohto roka.** Čiastkové dáta však ukazujú, že uplynulý rok nebol výnimkou a samovraždy opäť prekročia číslo 50.

O zhoršujúcom sa duševnom zdraví v našej spoločnosti, sme sa porozprávali s psychológom a zakladateľom projektu Internetovej poradne pre mladých - **IPčko.sk, PhDr. Marekom Madrom, PhD.**

Občianske združenie IPčko pomáha ľuďom, ktorí sa ocitnú v ťažkých životných situáciách. Kto všetko, s akými problémami a akým spôsobom sa na vás môže obrátiť?

Občianske združenie IPčko vzniklo v roku 2012 s cieľom vytvoriť v online prostredí bezpečné miesto pre tých, ktorí sa ocitajú v náročnej životnej situácii alebo v kríze. Prevádzkujeme 3 linky pomoci - IPčko.sk, ktoré sa od začiatku existencie venovalo pomoci mladým ľuďom, Dobrá linka - internetová linka pomoci pre mladých ľudí so zdravotným znevýhodnením a špecializovaná COVID-19 Krízová linka pomoci. V našej práci spájame odborné poznatky z psychológie s modernými technológiami. Od apríla 2020 sme prešli na NONSTOP prevádzku na všetkých našich službách a nie sme už iba pre mladých, ale pre všetky vekové kategórie. Okrem samotných liniek pomoci sa venujeme tvorbe od-

borných a pomáhajúcich materiálov, realizujeme rôzne osvetové kampane, spolupracujeme s ďalšími odborníkmi z rôznych organizácií, pripravujeme medzinárodné konferencie a naozaj sa snažíme reagovať na aktuálnu potrebu, ktorá v oblasti duševného zdravia a online priestoru vzniká.

Tu pritom vaša pomoc ešte stále nekončí...

V minulom roku sme spustili webový portál stalosato.sk, na pomoc obetiam online sexuálneho zneužívania, zriadili sme výjazdový Krízový intervenčný tím IPčko, ktorý prichádza priamo za človekom v kríze pri samovražednom pokuse alebo pri domacom násilí a už onedlho, keď to pandemická situácia dovolí, otvoríme Klub MACHOVISKO - bezpečné miesto pre mladých ľudí v kríze, ktorý je založený na nízkoprahových princípoch.

Predpokladám, že výjazdový tím vyrazí k najťažším prípadom. No ak nás práve číta

niekto, koho sužujú problémy a nie je to v rovine tak zásadnej, ako pri myšlienkach na samovraždu, tak akými konkrétnymi spôsobmi s ním viete jeho problém odkomunikovať?

Na linke pomoci IPčko.sk ponúkame naše služby na chatovej poradni a na mailovej poradni. Na Krízovej linke pomoci sme tu prostredníctvom chatovej poradne, mailovej poradne, video poradne a na bezplatnej telefonickj linke 0800 500 333. Na Dobrej linke funguje chatová poradňa, mailová poradňa a video poradňa pre ľudí so sluchovým postihnutím. Všetky služby sú poskytované nonstop, anonymne, bezplatne a s dostupnosťou na pár klikov bez akejkoľvek registrácie.

S akými problémami sa na vás momentálne ľudia obracajú najčastejšie?

Témy, s ktorými sa na nás ľudia obracajú, sú rôzne, ale už dlhodobo je téma číslo 1 pocit osamotenja a strachu (19,3% všetkých kontaktov v roku 2020), potom sú to myšlienky na samovraždu (15,3%), domáce a sexuálne násilie (8,5%), pokus o samovraždu (6,5%), ale aj partnerské vzťahy, psychosomatika, duševné problémy...

Do akej miery ovplyvnila pandémia, ktorá trvá už takmer rok, duševné zdravie Slovákov vo všeobecnosti?

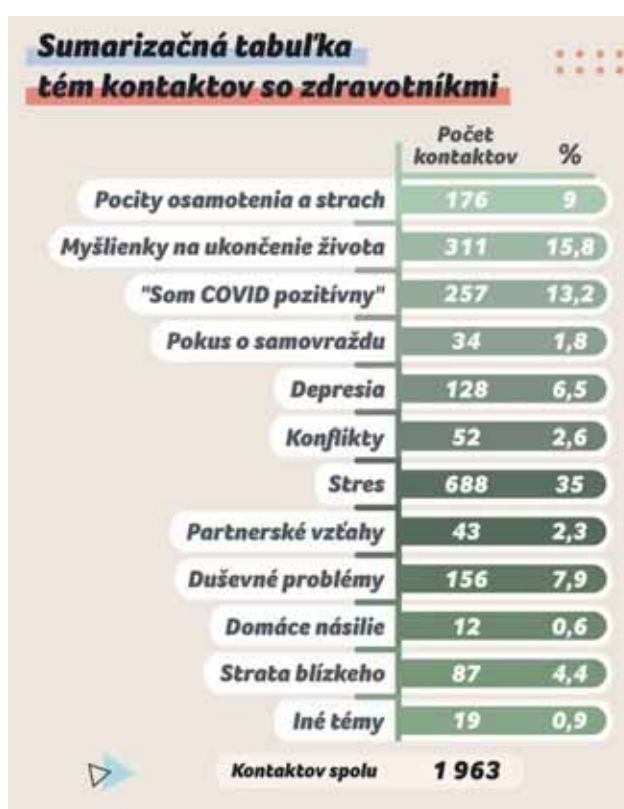
Pandémia COVID-19 výrazne ovplyvnila duševné zdravie Slovákov. Hovoria o tom aj naše štatistiky z krízových služieb občianskeho združenia IPčko a aj témy, ktoré sa na jednotlivých linkách pomoci, ktoré prevádzkujeme, objavili (IPčko.sk, Krízová linka pomoci, Dobrá linka). Celkovo sme od začiatku pandemickej situácie zaznamenali zvýšený nárast počtu kontaktov a žiadostí o kontakt. V roku 2020 sme uskutočnili 52 682 kontaktov (v roku 2019 ich bolo 21 900). Tieto čísla sú jasným dôkazom toho, že nová situácia výrazne zasiahla duševné zdravie, a to nie len u tých, ktorí duševné ťažkosti mali aj v období pred pandémiou, ale aj u tých, ktorí dovtedy žiadne ťažkosti nepociťovali. Ľudia pomoc hľadajú a potrebujú. O duševnom zdraví sa práve v tomto období začalo intenzívnejšie a otvorenejšie hovoriť a evidujeme určitú snahu aj na národnej úrovni, ktorá by mohla priniesť efektívne zmeny v starostlivosti o duševné zdravie.

Ktorý mesiac v minulom roku bol pre Slovákov najťažší?

V roku 2020 sme uskutočnili 52 682 pomáhajúcich komunikácií. V mesiaci december sme zaznamenali 5543 kontaktov, čo znamená, že mesiac december bol najnáročnejším mesiacom v našej histórii. V mesiaci november sme pritom mali 4014 kontaktov.

Koľko kontaktov z toho počtu sa týkalo buď myšlienok, alebo priamo pokusom o samovraždu?

V roku 2020 sme v téme myšlienok na samovraždu boli kontaktovaní 8060-krát a pri samotnom pokuse o samovraždu to bolo

Počet samovrážd v Bratislavskom kraji podľa rokov a pohlavia.

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky:

	Spolu	Muži	Ženy
1 - 12. 2019	54	45	9
1 - 12. 2018	54	36	9
1 - 12. 2017	37	33	4
1 - 12. 2016	38	36	2
1 - 12. 2015	44	36	8

3 422-krát, pričom najviac sme ich zaznamenali na konci roka v decembri.

Čo konkrétne tento zhoršujúci sa trend v spoločnosti spôsobuje?

Izolácia pre našu bezpečnosť má samozrejme svoje úskalja a dopady na duševné zdravie. Fakt je ten, že celá situácia trvá veľmi dlho. V prvej vlne sme boli tak spoločne zomknutí a pripravení zabojsť, zatvoriť sa doma, aby sme čo najskôr mohli opäť ísť von. V druhej vlne je už väčší výskyt tých negatívnych pocitov, frustrácie a straty istoty, že to skončí, respektíve kedy to skončí. Vplyvom izolácie prišli ľudia o sociálne kontakty - žiaci a študenti neboli v škole od konca septembra. Pre mladých ľudí, ktorí sa nachádzajú v období, kedy sú pre nich rovesnícke vzťahy významnejšie ako vzťahy s rodinou, to má fatálne následky na ich psychický, sociálny aj akademický vývin. Zamestnanci na home office sú ohrozenejší syndrómom vyhorenia. Nehovoriac o strate zamestnania, čo dostáva ľudí do existenčnej krízy, a to najdôležitejšie - domáce násilie. V dôsled-

k identifikácii, stotožneniu sa a zároveň k obdržaniu presného návodu, ako smrť realizovať. Prináša to aj ďalšie nežiaduce javy, ako napríklad stratu motivácie riešiť svoju situáciu, zhoršenie zdravotného stavu, úzkosti...

Skúsme teda na záver poradiť. Ak cítime, že sa psychické rozpoloženie našej blízkej osoby v uplynulých mesiacoch zmenilo alebo sa mení k horšiemu, ako mu vieme pomôcť?

Úplne najdôležitejšie je nenechať ho samého a dať mu najavo, že v tej bolesti ste ochotný s ním byť. Nepoučovať, nemudrovať, neradiť mu, čo má robiť, ale jednoducho len s ním byť. A chcieť tam byť, nie musieť. Dať tomu človeku najavo, že mu chcete byť blízko a chcete, nech si myslí čokoľvek, nech cíti čokoľvek, chcete ho podporiť, nech by mal akýkoľvek nápad. Podporiť ho treba najmä v stratégiách, ktoré mu pomôžu dostať sa z toho von. Napríklad hľadať niečo, čo by ho mohlo potešiť.

Druhá rada - je dobré, keď sa s niekým poradíte alebo keď ho motivujete k tomu, aby vyhľadal pomoc. Možno mu treba úplne otvorene povedať, že nie ste odborník, a to, čo viete ponúknuť, je skôr záujem, chuť a čas, že s ním radi budete. Ale toto je obrovská veda. Veľa ľudí si myslí, že to nestačí. No práve naopak. Keby sme žili takéto kontakty, vzťahy - že sa dokážeme takto vnímať - som presvedčený o tom, že by nám všetkým bolo lepšie a aj naše vzťahy by vyzerali trochu inak.

Odporúčam neradiť, nemoralizovať, nemudrovať, nehovoriť vety ako: *Bude dobre. Aj iní ľudia majú iné problémy. Aj ja som to zažil.* Pretože každý z nás a príbeh každého z nás, je taký jedinečný, že nie je možné, aby sme zažili to isté. Mohli sme zažiť niečo podobné, ale nie to isté. A pri človeku, ktorý je na okraji priepasti medzi životom a smrťou, je naozaj najliečivejšie dať mu najavo svoju podporu, pomoc, chytiť ho za ruku a zobrať ho k odborníkovi.

Veronika Trojanová
(foto TASR, ipcko.sk)

Nový Istropolis: „Výsledkom bude vitálna, zelená štvrť, ktorá spojí kultúrny a spoločenský život.“

(Dokončenie zo str. 1)

V spolupráci s renomovaným holandským architektonickým štúdiom KCAP a ich partnerským štúdiom Cityförster máme ambíciu priniesť do hlavného mesta multifunkčné kultúrno-kongresové centrum svetovej úrovne a zaradiť Bratislavu medzi vyspelé európske metropoly. Okrem uznávaných architektov sme prizvali do projektu aj svetovú špičku v oblasti komplexného poradenstva a navrhovania koncertných a kongresových sál, britské štúdio Charcoalblue.

Asi sa zhodneme v tom, že spomedzi troch uchádzačov o štátnu dotáciu, práve projekt Nový Istropolis bratislavskú spoločnosť polarizuje najviac. Obyvateľom stále nie je jasné, či sa pôvodný Dom odborov ide búrať a nahrádzať novou budovou, alebo či pôjde len o prestavbu starej architektúry, atď. Má už v súčasnosti vaša spoločnosť stopercentne jasno v tom, aký prístup k historickej budove Istropolisu zvolí?

Nevnímam to tak, že by projekt Nového Istropolisu polarizoval bratislavskú spoločnosť najviac. Naš zámer plánujeme realizovať v súlade s tým, ako sme ho predstavili verejnosti a sme presvedčení, že Bratislavu to významne posunie dopredu na kongresovej a kultúrnej mape Európy. Myslím si, že je práve zodpovedné a pozitívne, ak ako developer chceme funkciu, ktorá v Dome odborov už 20 rokov absentuje, verejnosti prinavrátiť a dokonca ju ešte povýšiť. Takisto priestor Trnavského múta potrebuje zásadnú premenu, ktorá ho prispôbi aktuálnym potrebám mesta.

Znamená to, že aj ak sa vám štátnu dotáciu získať nepodarí, budete pracovať na vybudovaní Nového Istropolisu? Immocap sa transparentne uchádza o to, aby nové NKKC vzniklo v projekte Nového Istropolisu. Hneď po nadobudnutí areá-

lu sme verejne vyzdvihli význam kultúrno-spoločenskej funkcie priestoru Trnavského múta, ktorú v projekte zachováme a povyšujeme ju na kvalitatívne vyššiu úroveň. Iným scenárom sa aktuálne v Immocape nezaobráame.

Aké konkrétne možnosti využitia teda Bratislavčanom Nový Istropolis ponúkne? Možno aj v porovnaní so súčasnou stavbou, ktorej potenciál dlhodobo nie je využívaný na 100%.

Súčasný objekt Domu odborov už dávno stratil svoju spoločenskú funkciu a je už dlhé roky skoro úplne nevyužívaný. Nevyužívané a verejnosťou za celú dobu svojej existencie neprijaté je aj okolité námestie. V porovnaní s tým, projekt Nového Istropolisu s moderným kultúrnym stánkom špičkovej kvality, s výrazne vyššou kapacitou (3000 miest na sedenie a 5000 miest v kombinácii sedenie/státie) a multifunkciou umožní organizátorom usporadúvať široké spektrum podujatí od medzinárodných kongresov a konferencií, cez koncerty, až po eventy väčšieho a menšieho rozsahu. Mestotvorný návrh špičkového holandského ateliéru KCAP prináša nový život do tejto významnej časti mesta, ktorá bola zanedbávaná celé dekády. Výsledkom bude vitálna, zelená štvrť, v ktorej sa bude spájať kultúrny a spoločenský život, kvalitné verejné priestory so širokým spektrom využitia, s priamym prepojením na živý parter a plochy zelene.

Vieme, že napríklad In-

cheba neráta v rámci svojho projektu NKKC s budovaním bytových jednotiek. Ráta sa pri Novom Istropolise aj s bytovými jednotkami, respektíve s rezidenčnou časťou?

Srdcom a dominantou celej zóny Trnavského múta bude kultúrno-spoločenské centrum špičkovej úrovne. To spolu s veľkorysým verejným priestorom vytvorí základ novej vitálnej štvrte s možnosťou využitia na rôzne aktivity počas celého roku. V blízkosti centra bude hotel, ktorý doplní funkcie kultúrno-kongresovej sály. Ostatnú časť projektu bude tvoriť občianska vybavenosť, vrátane administratívnej funkcie a živého parteru s obchodnými a gastro-prevádzkami. Rezidenčná funkcia je vhodne zakomponovaná do tichšej časti projektu smerom k Škultétyho ulici. V architektúre cítiť jasný holandský rukopis. Práve všetky spomenuté funkcie spolu v symbióze vytvárajú predpoklady na modernú mestskú štvrť a budú benefitom pre samotné NKKC.

V porovnaní s ostatnými dvomi uchádzačmi o dotáciu možno vnímať najzásadnejší rozdiel v tom, že Istropolis sa nenachádza v blízkosti prírody či Dunaja, ale v centre mesta. Ako ste už naznačili, práve tú sa pokúsite na lokáciu priniesť spolu s projektom. No predsa len, nevnímate lokáciu z tohto hľadiska ako hendikep?

Podľa našich prieskumov je práve širšie centrum mesta veľmi vhodnou lo-

kalitou pre vznik takéhoto mestského stánku. Jeho výborná dostupnosť, viditeľnosť a blízka občianska vybavenosť je pre budúce podujatia kľúčová. Holandská škola, ktorá je priekopníkom v najmo-

dernejšom prístupe vytvárania verejných priestorov, a z ktorej vychádza víťazné architektonické štúdio KCAP je zelená, otvorená a automaticky pracuje so všetkými environmentálnymi princípmi, ktoré budú zakomponované v novom projekte. Nezanebateľnou výhodou budúceho verejného priestoru v Novom Istropolise bude aj to, že parkovisko pred Domom odborov bude nahradené zelenou a všetky parkovacie miesta zmiznú pod zem.

Kedy by ste s realizáciou projektu chceli začať a ako dlho predpokladáte, že bude stavba prebiehať?

Naš zámer sme predstavili médiám a verejnosti v po-

lovici júla 2020 a povolenia projektu by sme chceli získať do konca roka 2022. So stavebnou realizáciou by sme chceli začať v roku 2023 a projekt vrátane NKKC plánujeme ukončiť v roku 2025.

Súčasnú stavbu najmä pamätníci vnímajú ako historickú súčasť mesta, ktorá poukazuje na našu minulosť, o ktorej toho mladšie generácie veľa nevedia. Zrejme preto vzniká obava z jej zbúrania a ožývajú sa požiadavky na vytvorenie múzea a podobne. Akou formou, respektíve do akej miery bude nový projekt zohľadňovať svoju históriu?

Víťaz medzinárodnej súťaže na Nový Istropolis - ho-

teriály a umelecké diela. Architekti z KCAP s nimi v návrhu pracujú veľmi citlivo, zachovávajú ich, adaptujú, dávajú im novú funkciu spôsobom, ktorý si v každom aspekte ctí pôvodný genius loci a v plnej miere naň nadväzuje.

Je váš projekt NKKC nastavený tak, že v budúcnosti bude finančne „samouživateľný“ alebo bude vyžadovať aj dodatočné financovanie zo strany štátu?

Hlavným dôvodom, prečo na Slovensku takéto centrum doteraz nevzniklo, je práve skutočnosť, že väčšina takýchto centier vo svete nie je ziskových. Majú verejný význam a z tohto dôvodu sú aj postavené a následne prevádzkované s podporou štátu alebo verejného sektora. Určite je naším zámerom minimalizovať prostriedky štátu v projekte NKKC a pripraviť projekt čo najefektívnejšie.

Zastrešovať Národné kultúrne a kongresové centrum si vyžaduje aj isté skúsenosti v tomto segmente. Aké sú v tomto odvetví skúsenosti spoločnosti Immocap?

Immocap je predovšetkým developer so skúseným tímom odborníkov, ktorý pôsobí na trhu viac ako 25 rokov a má za sebou viacero úspešných projektov. Našu aktuálnu úlohu v projekte NKKC vnímame v pozícii majiteľa pozemku a developera. Myslím si, že budúci operátor NKKC by mal byť samostatný a nezávislý subjekt, ktorý má skúsenosti s takouto prevádzkou nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí. Našou ambíciou by preto bolo priniesť takéto know-how práve so zahraničia, kde už takéto centrá existujú. Takisto zabezpečiť synergie medzi mestami v rámci regiónu strednej a celej Európy a lokálny dopyt pokryť lokálnym know-how. Takýto operátor by mal byť vybraný v transparentnej súťaži.

Veronika Trojanová
(foto vizualizácie Immocap)

Záujem Bratislavčanov o poskytovanie sociálnych služieb v domovoch narastá

Bratislavský samosprávny kraj je zriaďovateľom celkovo štrnástich domovov sociálnych služieb, ktoré sú plne obsadené. Podľa **Marice Sikovej**, riaditeľky odboru sociálnych vecí BSK, sa situácia nezmenila ani po tom, ako od minulého roka klientov v domovoch začalo ohrozovať ochorenie covid19 výraznejšie, ako keby sa nachádzali v domácom prostredí.

Koľko domovov sociálnych služieb majú Bratislavčania aktuálne k dispozícii?

V Bratislavskom kraji je registrovaných 29 verejných a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb, ktorí poskytujú sociálne služby v domove sociál-

odkázanosti je najmenej III podľa prílohy č. 3 zákona o sociálnych službách. Prijímatelia sociálnej služby v DSS majú teda rôzne druhy a formy zdravotného postihnutia.

Zo sociálnych služieb, ktorých zabezpečovanie je v kompetencii vyšších územných celkov, sú od účinnosti novely zákona o sociálnych službách, ktorou sa pre osoby v dôchodkovom veku zmenili podmienky možnosti poskytovania sociálnej služby v domove sociálnych služieb (do dôchodkového veku), na Bratislavský samosprávny kraj doručované žiadosti občanov v dôchodkovom veku o zabezpečenie sociálnej služby v špecializovanom zariadení. Tieto sú zamerané najmä na poskytovanie

V prvom rade musí záujem o poskytovanie sociálnych služieb v domove sociálnych služieb prejavíť samotný žiadateľ, ak to jeho vek (napr. maloletí) a fyzický a psychický stav dovoľuje. A to aj v prípade, že má súdom určeného opatrovníka. Toto právo uplatňujeme vo všetkých zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti Bratislavského samosprávneho kraja, s ohľadom na Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím. Dôvody podania žiadosti sú veľmi rôznorodé. Najčastejším dôvodom je, že žiadateľ si pre svoje ťažké zdravotné postihnutie nedokáže sám ani s pomocou rodiny zabezpečiť nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb, resp. že mu nemôže osobnú starostlivosť zabezpečiť napríklad manžel či manželka, plnoleté deti.

Od minulého roka sa zrejme atmosféra v domovoch zmenila, keďže seniori a chorí ľudia sú najohrozenejšími skupinami pred hrozbou ochorenia covid19. Zaznamenali ste, že by rodiny začali vo väčších počtoch brať svojich príbuzných zo zariadení späť domov? Respektíve, nastal nárast trvalých odhlasovaní klientov z domovov?

Nie, nezaznamenali sme tento trend, ani trvalé odhlasovanie prijímateľov sociálnych služieb z do-

movov sociálnych služieb. V niekoľkých prípadoch pri ambulantnej forme sociálnej služby zákonní zástupcovia prijímateľov sociálnej služby, najmä v prípade detí, požiadali ZSS v súvislosti s vývojom pandémie o dočasné prerušenie poskytovania sociálnej služby z dôvodu obavy pred nakazením sa koronavírusom.

Aká je v súčasnosti obsadenosť domovov, ktorých zriaďovateľom je hlavné mesto?

Kapacity takmer všetkých domovov sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK, ako aj neverejných poskytovate-

voľné miesta, je vedená v evidencii žiadateľov. Miesta v zariadeniach sa uvoľňujú najčastejšie prirodzeným spôsobom, a teda úmrtím prijímateľov sociálnych služieb alebo ukončením platnosti zmluvy o poskytovaní sociálnych služieb.

Akú dlhú čakáciu lehotu to v praxi predstavuje?

Čas od podania žiadosti o zabezpečenie sociálnej služby po začatie poskytovania sociálnej služby závisí od viacerých faktorov, a preto sa líši v závislosti od zariadenia, druhu a formy poskytovania sociálnej služby.

sociálnej služby len u ním vybraného poskytovateľa sociálnej služby. V prípade, že tento ním vybraný poskytovateľ nemá v zariadení voľné miesto, občan po podaní žiadosti čaká na uvoľnenie voľného miesta a vybavenie žiadostí občanov, ktorí si žiadosť podali pred ním.

Máte prehľad aj o tom, koľko uchádzačov o miesto v domovoch aktuálne čaká?

Bratislavský samosprávny kraj má na svojom webovom sídle zverejnené počty fyzických osôb zapísaných do zoznamu čakateľov v zariadeniach sociálnych služieb v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti. Tieto údaje, ktoré sú mesačne aktualizované, sú verejnosti dostupné a dohľadateľné. Niektoré domovy sociálnych služieb aktuálne neevidujú žiadosti o zabezpečenie sociálnych služieb, iné majú v evidencii žiadostí rôzny počet čakateľov. Závisí to aj od kapacity zariadenia, pričom platí, že čím je zariadenie väčšie, tým menej žiadostí je v evidencii vedených. Platí tiež, že niektorí žiadatelia sú vedení v evidencii vo viacerých zariadeniach sociálnych služieb, resp. viacerých formách súbežne.

Potrebovala by podľa vás Bratislava viac takýchto zariadení?

Vzhľadom na demografický vývoj v Slovenskej republike, významný nárast psychiatrických ochorení v populácii a súčasný trend preferovania komunitných sociálnych služieb považujeme za žiadúce zamerať pozornosť na rozvoj takých druhov a foriem sociálnych služieb, ktoré sa poskytujú v prirodzenom prostredí fyzickej osoby a aktivujú jeho potenciál tak, aby sa znížil dopyt po celoročných pobytových sociálnych službách, ktoré sa zatiaľ vo väčšine prípadov poskytujú inštitucionálnou formou.

Veronika Trojanová
(foto TASR, dsarcha.bratislava.sk)

celý článok nájdete na bakurier.sk

nych služieb. Z tohto počtu je Bratislavský samosprávny kraj zriaďovateľom 14 zariadení tohto druhu.

Skúsme možno vysvetliť rozdiel medzi domovmi sociálnych služieb, ktoré sú určené pre ľudí v dôchodkovom veku a pre ľudí chorých v rôznom veku.

Rozsah poskytovaných sociálnych služieb a cieľová skupina, ktorej sa sociálne služby v domove sociálnych služieb poskytujú, je určená zákonom o sociálnych službách. V súlade so zákonom o sociálnych službách sa v domove sociálnych služieb poskytuje sociálna služba fyzickej osobe do dovŕšenia dôchodkového veku, ak je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej V podľa prílohy č. 3 zákona o sociálnych službách, alebo je nevidiaca alebo prakticky nevidiaca a jej stupeň

sociálnej služby osobám s Alzheimerovou chorobou, Parkinsonovou chorobou, schizofréniou, demenciou rôzneho typu etiológie alebo s organickým psychosyndrómom. V prípade detí a mladých dospelých evidujeme žiadosti o zabezpečenie sociálnej služby pre osoby s pervazívnou vývinovou poruchou.

Vnímate, povedzme za uplynulých desať rokov, že sa záujem Bratislavčanov o využívanie služieb domovov sociálnych služieb mení? Záujem o poskytovanie sociálnych služieb v domove sociálnych služieb kontinúálne narastá.

Máte informácie aj o tom, aké sú v súčasnosti najčastejšie dôvody, pre ktoré sa rodina rozhodne umiestniť niektorého zo svojich členov do domova?

"Pri nástupe nových klientov do domova, neraz plačom spolu s nimi..."

Renátu Názlerovú

poznáme najmä z televíznych obrazoviek. Pred koncom roka 2020 ale prácu moderátorky prenechala iným a vrhla sa do celkom inej činnosti.

Teda, skôr môžeme hovoriť o poslaní.

Bývalá jojkárka je totiž novou riaditeľkou Domova sociálnych služieb a Zariadenia pre seniorov v Pezinku, ktoré po novom nesie

názov Centrum sociálnych služieb pod Karpatmi.

Pred koncom roka 2020 ste nastúpili na pozíciu riaditeľky Domova sociálnych služieb v Pezinku. Pre mnohých to bol šok. Najmä pre vašich televíznych fanúšikov. Na základe čoho ste sa rozhodli prijať túto ponuku?

Ak by som chcela byť v odpovedi komplexná a úprimná, bola by to spoveď, ktorá by rozsahom vydala možno aj za nejakú literárnu novelu. Začnem ale od konca. Ponuku som neprijala, riadne som sa prihlásila do riadne vyhláseného výberového konania, ktoré som riadne vyhrala. Hovorím o tom preto, lebo som sa stretla s rôznymi reakciami, i takými, že som mala „výhodu“ oproti iným uchádzačom vďaka tomu, že som o čosi známejšia než boli ostatní kandidáti. Nie je to pravda. Komisia si ma riadne preverila a fakt, že som pôsobila v televízii, mohli niektorí vnímať skôr ako moje mínus.

Tak teda inak. Ako dlho myšlienka uchádzať sa o post riaditeľky domova vznikala?

To, prečo som sa tak rozhodla, vyplynulo z hlbokých úvah a čiastočne aj z faktu silnej beznádeje, ktorú som prežívala po náhlej smrti mojej mamy.

Len čo
sme ju
po-

v tomto segmente. Aké sú tie vaše?

Napríklad desať rokov práce mediátora, kedy som bola nielen sprostredkovateľom riešení pre rôznych ľudí v rôznych životných situáciách, ale aj sprievodcom a radcom pre rôzne ich problémy, ktoré idú vždy ruka v ruku či už s rozvodmi, rozchodmi, dedičskými konaniami; ktoré sú súčasťou života rodín, alebo dôsledkom vážnych zdravotných či sociálnych pomerov.

Manažovať domov sa zrejme nezlučuje s prácou v médiách. Znamená to, že momentálne ide vaše pôsobenie na televíznych obrazovkách bokom?

Za ostatný rok ani televízie nemajú taký objem výroby, ako bežne. Všetko stagnuje, vegetuje, alebo padá do záhuby. Tým nehovorím, že snáď televízie padajú do záhuby, to určite nie, ale takisto je ich režim neštandardný, ako vidíme snáď v každom odvetví – okrem farma priemyslu a maloobchodného potravinového predaja. Aj keby som náhodou robiť chcela, nie je čo.

V novom povolaní, alebo skôr poslaní, ste sa zjavne našli. Znamená to, že vám televízne kamery ani nechýbajú?

Chvalabohu za to, že som nebola nikdy nejakou „fixovanou na obrazovku“. Nemám potrebu exhibície tohto druhu. Dokážem žiť rovnako s ňou, ako bez nej. Pripúšťam, že je to svet lákavý, vzrušujúci, dobrodružný. No taký je aj môj terajší svet. Aj keď to nie sú dobrodružstvá pod svetlami reflektorov, ale každé jedno malé víťazstvo je pre mňa obrovská vzpruha a veľká dávka endorfínov. Inak povedané, dnes ma viac dokáže potešiť fakt, že sme našli sponzora na signalizačné zariadenie na privolanie pomoci pre našich klientov, ako to, či som niekde na titulke časopisu.

A prípadne, neuvažujete nad nejakým projektom, v rámci ktorého by ste vedeli zlúčiť televíziu a sociálnu prácu?

To je iná otázka. Nielen, že si to viem predstaviť, ale bolo by to viac ako žiadúce. Relácií zameraných na rodinu s problémami, ľudí s problémami a seniorov, je ako šafránu. A ak sú, sú to skôr nejaké melodramatické sondy do duše zúbožených, namiesto toho, aby existoval jeden funkčný a zrozumiteľný, na praktické rady orientovaný magazín.

Prejdime zo šoubiznisu do vášho nového sveta, ktorým žijete. Čo ste museli riešiť ako prvú, ihneď po nástupe na pozíciu riaditeľky domova?

Nastupovala som do funkcie v deň, kedy začal na Slovensku platiť opäť núdzový stav, a kedy sa rozbiehala druhá vlna korony. Logicky som sa teda musela ihneď sústrediť na jasné priority – prijatie opatrení, ktoré budú chrániť klientov aj pracovníkov, zabezpe-

že je rozdiel pri výkone tejto práce v praxi a v predstavách?

Všetci vieme, že sociálne služby sú a vždy boli finančne poddimenzované. Vidíte to na stravnej jednotke pre klientov, na stave budov a vybavenia, na platoch. Rátala som teda s tým, že sa tu bude obracať každé euro a bude sa hľadať, ako ho čo najzmysluplnejšie použiť. Ale že tu nájdem hotový skanzen, s tým som naozaj nerátala. Akoby sa tu zastavil čas v roku 1990. Na druhej strane som tu ale našla skvelých kolegov, pracovníkov, ochotných, dokonca ochotných sa učiť, oddaných práci, so silným vzťahom k poslaniu, ktoré tu spoločne plníme.

Akým problémom sa denne venujete najčastejšie?

Môj pracovný deň začína o siedmej. Ako prvú ma zaujíma stav klientov, či sú všetci v poriadku, či sa nestalo niečo mimoriadne, či budeme mať nejaké ošetrenia, vyšetrenia mimo zariadenia, nejaké prijímy, či prevozy. Potom si pre-

nevyhnutné pre chod zariadenia. A keď to všetko trochu utíchne, v podvečer sa sústreďujem na hľadanie a oslovovanie sponzorov a na koncepčné premýšľanie o tom, čo by sme mohli zlepšiť, alebo robiť inak, lepšie, kam a ako sa posúvať, aby sa nám tu všetkým lepšie žilo a pracovalo. Nezriedka končím niekedy o šiestej, aj o siedmej večer.

Vo všeobecnosti, téma domovov dôchodcov, respektíve umiestňovania príbuzných do týchto zariadení, stále spoločnosť polarizuje. Niektoré rodiny takýto postup odsudzujú, iné sa hanbia priznať, ak napríklad rodičov umiestnili do zariadenia. Ako túto tému vnímate vy a možno skúsme vysvetliť ľuďom, pre koho sú takéto zariadenia určené.

Ak by sme chceli byť skutočne sociálnym štátom, potom by sme sa primárne sústredili na to, aby sme dokázali terénnou formou poskytnúť sociálne a zdravotné služby v domácom prostredí v maximálnom

Domov seniorov v Pezinku v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK.

čenie dostatočného množstva ochranných pomôcok a materiálu a prípravu plánov pre prípadné karantény a izolácie. Súčasne som sa zoznamovala s klientmi, pracovníkmi, snažila som sa čo najrýchlejšie vniknúť do ich procesov, pochopiť ich a byť čo najrýchlejšie platným členom tímu.

Pred nástupom ste zrejme mali nejaké očakávania. V čom ste zistili,

dem nejaké poschodia, izby, aby som sa uistila, že je všetko, ako má byť. Na rad prichádza denná papierová a organizačná agenda. Pred obedom sa zvyknem ísť pozrieť na aktivity, niekedy sa aj zúčastním. Potom sa venujeme jednotlivým klientom, čo pre nich treba vybaviť, zariadiť. Mnohí sa u nás aj zastavia na pár slov, aby nás pozdravili. Celé poobedie riešime veci

možnom rozsahu za normálne ceny. Je totiž mnoho rodín, kde by sa aj chceli starať o svojho ťažko chorého blízkeho, ale nemôžu si dovoliť prestať pracovať, lebo by doslova nemali z čoho žiť.

Veronika Trojanová
(foto archív RN, DSS Pezinok)

celý článok nájdete
na bakurier.sk

Bratislava a jej premeny

Most Karolíny Augusty

medzi 1877 a 1890

Mostová ulica dostala meno podľa pontónového (loďkového) mosta, ktorý postavili v jej vyústení namiesto staršieho kyvadlového mosta v roku 1825 pri príležitosti korunovácie kráľovnej Karolíny Augusty.

Most bol oslobodený od vyberania mostného poplatku, čím výrazne prispel k rozvoju obchodu medzi Bratislavou a dedinami na pravom brehu Dunaja (Petržalka, Kittsee, Berg).

Stred mosta bolo možné otvoriť a tak umožniť plavbu lodiam. Tento manéver sa oznamoval signálnym zariadením, pozostávajúcim z červeno-bieleho koša, ktorý vytahovali na vysoký stĺp. Otvárali ho denne od 9:00 do 10:00 hod. Most na zimu rozbíjali, aby ho nepoškodil plávajúci ľad. Na loďkovom moste bola umiestnená aj socha J. Nepomuckého, ktorého kaplnka je viditeľná aj na fotografii v strede mosta.

Už v stredoveku sa doprava po Dunaji viackrát začínala a končila na tom mieste, kde dnes premáva propeler, o čom svedčí aj mýtnica pri tunajšom Tábore. Myšlienka na premostenie Dunaja sa prvýkrát zrodila v roku 1402, keď kráľ Žigmund svojím patentom každému obyvateľovi zaručil prevoznú právo. V roku 1430 prikázal kráľ Žigmund mestu Prešporku, aby náležite podporovalo Gutzela, ktorého poveril výstavbou mosta cez Dunaj, ba čo viac, nech sa mestská rada pričiní, aby do kráľovho príchodu bol most hotový. Skutočne ho aj postavili pri Vodnej veži na Vydrici a značné výdavky hradil sám kráľ.

Prvý most spočíval sčasti na drevených koloch, sčasti na veľkých člnoch a mal sa oň starať hradný kapitán. On však veľmi nedbal o svoje povinnosti, takže doprava po moste onedlho viazla.

Ďalší rozmach nastal za Žigmundovho následníka kráľa Alberta. V roku 1439 daroval most spolu s prevozným a mýtnym právom mestu s podmienkou, že sa bude starať o jeho údržbu. Most, postavený za panovania kráľa Alberta, stál pri vydrickej Vodnej veži.

Rozvodnená rieka a plávajúce ľady most ustavične poškodzovali, až ho napokon v roku 1445 aj strhli. Odvtedy sa o moste veľa nehovorilo až do roku 1471, keď kráľ Matej vydal rozkaz postaviť nový most. V roku 1473 ho skutočne dokončili a slúžil verejnosti do roku 1486. Tento most už stál v oblasti Rybárskej brány, respektíve v blízkosti Mostovej ulice, tam, kde dnes premáva propeler.

V roku 1605 urobili prvý pokus s kyvadlovým mostom, po čase ho však znova vystriedal lodný. Od roku 1676 do 1687 opäť používali kyvadlový most. Používali ho aj v 18. storočí. Na rozkaz kráľa Františka I. postavili v roku 1825 na erárne trovy most pomenovaný po Karolíne Auguste. Spočíval na 32 pontónoch, bol 148 siah dlhý a 24 siah široký a stál do roku 1890, keď o 570 metrov nižšie postavili stabilný Most Františka Jozefa (Starý most).

Historickou pamätihodnosťou Mostovej ulice je sýpka (vychýrený Schüttkasten), ktorú na rozkaz Márie Terézie postavil v roku 1773 jej dvorný staviteľ F. Hildebrand nákladom 60 000 zlatých a zместilo sa do nej 160 000 prešporských meríc pšenice.

Za nástupcov Márie Terézie slúžila sýpka ako sklad a dielne c. k. ženijného zboru. V roku 1901 po dlhom dojednávani kúpilo mesto sýpku od vojska za sumu 122 108 korún. Plánovalo sa prestavať ju na palác kultúry (múzeum, verejná knižnica), už boli pripravené aj projekty a rozpočet. Krajinský hlavný inšpektorát a krajinský výbor umeleckých pamiatok aj miestna komisia, ustanovená na tento účel, vybrali projekt staviteľa Melczera ako najvhodnejší na realizáciu. Podľa tohto projektu by prestavba bola stála 280 000 korún. Táto suma by sa bola hradila jednak z pozostalosti Norberta Andrássyho (100 000 korún), jednak z prislúbenej mimoriadnej štátnej dotácie ústredného výboru múzeí a knižníc (takmer 100 000 korún), takže mesto by prispelo na realizáciu len 80 000 korunami. Preto aj pisateľ týchto riadkov pozdvihol hlas za tento plán, veď nová budova múzea by stála najmenej 600 000 až milión korún. Po viacerých búrlivých debatách sa však mestská rada napokon rozhodla budovu zbúrať.

text: Ulice a námestie Bratislavy (1905)
foto: zbierka M.E./BAJP

Dunajská ulica

v roku 1938

V pozadi mestský lazaret, ktorý bol zbúraný v 40. rokoch.

Rušná, pekne vystavaná ulica v dostala meno podľa Dunaja, ktorý dnes už tečie ďaleko od nej. Kedysi tieklo v okolí dnešnej ulice dunajské rameno, ktoré pretekalo Promenádou (Hviezdoslavovým námestím) a Ružovou Jesenského) ulicou a poníž sa opäť spájalo s hlavným tokom. Na mapách mesta z päťdesiatych rokov (1850), napríklad na Halácsyho mape, je úsek Grösslingovej ulice, paralelný s Dunajskou, ešte tiež označený ako Dunajská ulica. Dolná časť dnešnej Dunajskej ulice, na ktorej sa nachádza lazaret, sa zase nazývala Lazaretskou.

Počiatkové osídľovanie časom veľmi ožilo. V testamentoch z 15. a 16. storočia sa už dosť často spomínajú domy z tejto lokality, aj hodne kvitnúcich záhrad. Podľa mestskej pozemkovej knihy z roku 1439 stál tu aj dom maliara Ľudovíta. Približne medzi miestom, kde do Dunajskej vyúsťuje Reichardova (Rajská) ulica, a medzi lazaretom (približne na úrovni dnešného meštianskeho pivovaru) stála jedna z brán vonkajšieho mestského opevnenia - Dunajská brána, s ktorej názvom sa prvý raz stretávame až v roku 1464. Jej vznik je však zrejme starší. Na Meriánovom obraze ju vidíme ako vežovú bránu so sedlovou strechou. Pred touto bránou stála tehliarska pec, ktorá sa spomína v mestských účtovných knihách z roku 1498.

Dnešná Dunajská ulica sa honosí viacerými významnými budovami a inštitúciami. Nachádza sa tu lazaret, ktorý v 17. storočí založili prešporskí mešťania, v roku 1735 ho rozšírili a v 1788 pristavali k nemu nový trakt. Na jeho stavbu prispela panovníčka Mária Terézia milodarom 15 000 zlatých - s vďakou o tom hovorí nápis na pamätnej mramorovej tabuli, vsadenej do steny budovy v roku 1780. Neskôr, až do roku 1857, slúžil lazaret ako mestská nemocnica - pacientov oddelili od starobinca a chudobinca. Okrem toho od roku 1858 do roku 1864 bola v tejto budove aj krajinská očná klinika pod dohľadom krajinského oftalmológa. Po otvorení novej krajinskej nemocnice však kliniku zrušili. Lazaret má vlastný Kostol Nanebovzatia Panny Márie a vlastného administrátora. K lazaretu patrí aj veľká záhrada; budova spolu so záhradou zaberá pozemok s rozlohou 4 054 štvorcových siah.

Z novších ustanovizní sa na Dunajskej ulici nachádza štátna vyššia dievčenská škola, založená v roku 1883, spojená s internátom a dievčenským obchodným kurzom...

T. Ortvy - Ulice a námestia Bratislavy (1905)

Kraj buduje ďalšie cyklospojenie s Rakúskom

So stavebnými prácami na cyklomoste medzi Vysokou pri Morave a Marcheggom, ktorý prepojí Slovensko s Rakúskom, by sa malo začať v najbližších dňoch. S výstavbou sa malo pôvodne začať v lete minulého roka, termín oddialila pandémia nového koronavírusu. Projekt nesie zatiaľ pracovný názov Vyso-march, o konečnom názve mosta by sa malo rozhodnúť v priebehu budúceho roka. „Dôvodom posunu začiatku stavebných prác sú najmä dosahy pandémie ochorenia COVID-19, na základe ktorých došlo k značnému predĺženiu trvania stavebného konania. Stavebné práce budú zahájené začiatkom budúceho týždňa,“ uviedla hovorkyňa Bratislavského samosprávneho kraja (BSK) Lucia Forman.

Ukončenie výstavby mostu je odhadovaný na začiatok roka 2022

Most by mal byť ukončený v prvom kvartáli roku 2022. Všetko však podľa hovorkyne závisí od aktuálnej situácie, ktorá môže vplývať aj na priebeh výstavby. „Most je realizovaný najmä ako cyklo-dopravné prepojenie, ale veríme, že podporí aj cykloturizmus na oboch stranách,“ poznamenala Forman. Náklady na jeho vybudovanie na slovenskej strane predstavujú **2.059.499 eur**, spolufinancovanie kraja z vlastných zdrojov je približne **200.000 eur**. O údržbu mosta po jeho dobudovaní sa bude starať nová cestárska spoločnosť Regionálna správa ciest Bratislavského samosprávneho kraja (RSC BSK).

(bak, TASR, ilustr. foto)

V 30-tych rokoch minulého storočia, kedy sa dá o Bratislave hovoriť stále ešte ako aj o nemeckom meste, o čom svedčila prítomnosť početnej nemeckej menšiny starých Prešpurákov, vydalo vydavateľstvo Samuela Steinera útlú knižôčku Karola Benyovszkého „Mýticky starý Prešporok“. Nie je od veci si v tejto knižke po rokoch zalistovať a prerozprávať staré príbehy.

Pomsta zvonolejára

Udialo sa to pred mnohými a mnohými rokmi a možno to nie je ani vôbec pravda, no tradícia nám uchovala tento príbeh. Hovorí sa, že v starom Prešporku žil jeden zvonolejár, ktorý mal rozprávko krásnu mladú ženu. Bolo to životaschopné, pekné, tmavé žieňa s modrými očami. Trošku koketujúce a chodiace ako malá srnka. Zvonolejár ju zbožňoval a robil všetko čo jej videl na očiach. V tom čase bol istý muž stredných rokov starostom. Vážený mešťan avšak s jedinou chybou. Rád sa obzrel za peknými ženami.

Mladý majster sa často musel zdržiavať pracovne na radnici. Veď svoje zvony odlieval predovšetkým pre mestské veže na zákazku váženého magistrátu. Starosta si veľmi rýchlo oblúbil pracovitého a šikovného zvonolejára. Ešte viac sa mu však zapáčila jeho pekná žienka, ktorá si nevedomky užívala kurizovanie prvého muža mesta. Zvonolejár sa cítil veľmi

poctený priateľstvom vysokého úradníka a rád ho vídaval vo svojom skromnom príbytku. Návštevy sa však začali hromadiť, a čoskoro trávil starosta skoro každý voľný večer u majstra, kde klebetil, škádloval sa a vtipkoval s peknou ženou.

Toto priateľstvo trvalo už niekoľko mesiacov. Jedného dňa prišiel starosta v čase, keď bol majster zaneprázdnený vo svojej dielni. Padli prvé bozky a netrvalo dlho, a medzi zamilovanými sa rozvinul vzťah, ktorý ale samozrejme udržiavali v tajnosti. V čase, kedy zvonolejár v pote tváre trávil čas pri svojich peciach, stretávali sa milenci čoraz častejšie, až si celé mesto už otvorene šušovalo o najnovšom starostovom vzťahu. Keď sa zvonolejár dozvedel o nevere svojej ženy, trpel obrovskými duševnými mukami. Jeho rozorvanosť sa delila medzi úprimnú lásku k svojej žene, a starosť o svoju budúcnosť závislú od ničiteľa jeho lásky.

V krátkom čase potom ako sa dozvedel o svojej potupe si starosta u neho objednal odliatie nového zvonu pre radnicu, a zároveň preukazoval obrovský záujem o jeho prácu, až ho teda zvonolejár pozval k sebe do dielne. „Pán starosta! Takýto veľký zvon odlietame len ojedinele, takže máte veľkú príležitosť pozorovať veľmi zaujímavú prácu. Budem sa výnimočne tešiť, keď ma navštívite počas práce.“ Keď už bola forma pripravená a roztavený kov prskal a bublal v peci, prišiel starosta do dielne. Niekoľko týždňová bolesť v hrudi a urazená márnomyseľnosť podvedeného muža, nahla

všetku jeho krv do rozpalenej a spotenej tváre. „Predsa len... predsa len prišiel!“ A ako sa tak starosta prechádzal po dielni a všetko presne pozoroval, predovšetkým vysokú formu a pristavil sa pri rozžeravenej peci, skríkol majster mocným hlasom zraneného zvieraťa: „To je Božia vôľa, Boh to tak chcel“ a uderel starostu takou silou do hrude, že jedna rana stačila na to, aby padol do rozžeraveného kovu v peci. Z pece vyprskol len jeden obrovský plameň, aby vzápätí ťažké telo zmizlo vo vriacom kove a zmizlo tak navždy...

Hovorí sa, že dodnes možno vidieť na veľkom radničnom zvone priko-vaný diamant zo starostovho prsteňa, ktorý ostal nepoškodený v taviacom kotly. Dáva tak zvonu úžasný, hlboko smútiaci dojímavý tón. Poznáte ho?

Z nemčiny voľne prerozprával
Sven Šovčík

— INZERCIA —

NOVINKA

SUISSE

V našej ponuke, pre Vás Švajčiarske sladkosti

Vaša darčeková predajňa

DELIKATESO

www.delikateso.sk

Ked' zastávky MHD dostávajú nové mená

(Dokončenie zo str. 1)

Tu navyše prebieha vypracovanie cenovej ponuky a komunikácia so žiadateľom, napríklad obchodným centrom. Navrhnuté zmeny sú predložené na Komisiu dopravy a informačných systémov mestského zastupiteľstva. Môžu byť predložené názvy aj vo viacerých variantoch, z ktorých komisia následne vyberie preferovaný. Na rad prichádzajú stanoviská mestských častí, ktoré si komisia vyžiada. Na základe predložených návrhov a stanovísk rozhodne komisia o znení názvov. Jednotliví dopravcovia zmeny zapracujú do svojich informačných systémov. Na to nadviažu kroky ako napríklad zme-

na označení zastávok, tlač cestovných poriadkov, máp, schém a podobne. Podľa Dopravného podniku Bratislava ide o viac ako 40 činností, ktoré je potrebné vykonať, aby sa nové zastávky dostali do terénu a na web.

Podľa čoho dostávajú zastávky nové mená?

Väčšinou sa názvy zastávok pridelujú podľa námestia, aktuálneho alebo historického názvu lokality či štvrte alebo najbližšej kolmej ulice či iného výrazného miestopisného názvu. Podľa hovorkyne Dopravného podniku Bratislava, Ľubice Melcerovej, je dôležitým faktorom pri výbere konkrétnych výrazov aj medzinárodná zrozumiteľnosť názvov viažúcich sa k objektom ako sú

napríklad stanice a depá. V prípade reklamných názvov dostáva zastávka svoje

označenie podľa dohodnutého reklamného pomenovania.

Obyvatelia Bratislavy majú právo sa vyjadriť, no zmenu nečakajte

Možnosť vyjadriť svoj názor k zmenám síce máme všetci, no zohľadňovať sa v najbližšom období nebude. Podnety sa zbierajú dlhodobšie. „Vo význame prezentovať svoj názor, má v tejto krajine každý. Zmeny sú však platné a v najbližšej dobe sa nebudú meniť ani na podnet cestujúcich,“ vysvetľuje hovorkyňa DPB. Pokiaľ však hovoríme o zmenách, ktoré sa verejnosťou inšpirovali, nie je ich mnoho. Pri posledných úpravách sa tak stalo napríklad v prípade zastávky „Pod stanicou“. Toto pomenovanie u širokej verejnosti zľudovelo a možno aj preto sa ujalo.

Z Lafranconi je Lanfranconi

Na podnet občanov prišla, podľa DPB, tiež zmena zastávok „Kútiky“ (pôvodne „Karlova Ves“) a „Záluhy“ (pôvodne „Damborského“). Cestujúci sa zaujímali aj o zastávku „Centrum“, ktorá ponovom jednotne označuje pôvodne dva názvy zastávok „Kamené námestie“ a „Námestie SNP“. Je to prestupný uzol v samom centre mesta, navyše zastávky sú blízko seba. Dopravný podnik uvádza, že cestujúci pozitívne reagovali najmä na premenovanie zastávky „Lafranconi“ na „Lanfranconi“. Ide o pôvodný neskomolený názov podľa priezviska inžiniera Enea Grazioso Lanfranconiho, ktorý sa za-

slúžil o reguláciu Dunaja, a ktorého vila sa nachádzala neďaleko.

Spojenie nájdete, ale ste tam, kde ste chceli byť?

Aj keď stabilita a zlepšenie orientácie majú byť hlavnou motiváciou zmien, zdá sa, že pri niektorých názvoch to nie vždy platí. Zo zastávky Detvianska vznikla v roku 2018 zastávka Cintorín Rača. Teraz tu nájdete znova Detviansku. Niektoré pomenovania zastávok sa presunuli o stovky metrov, iné majú aj pre pôvodných obyvateľov bizarné názvy a ďalšie sa úplne zmizli. Napríklad zastávka Vajnory sa posunula o 280 m ďalej, nahradila zastávku Vajnory, konečná. Namiesto pôvodnej zastávky Vajnory je Roľnícka. „Železná studienka sa zmenila na Červený most, Červený most na Partizánsku lúku a OC SARATOV na Podvornice, kto si dnes pamätá, že Podvornice sú v Dúbravke?“, upozornila nás na sociálnej sieti Bratislavského kuriéra čitateľka.

Medzinárodné názvy pre turistov

Na to, aby sa cudzinec dokázal lepšie orientovať sú stanovené medzinárodné označenia. Nájdeme ich v prípade označenia Železničnej stanice, vozovne či parkoviska. „Pre stanice sa používa miesto pôvodnej skratky ŽST nová skratka stn., ktorá obsahuje spoluhlásky z označení staníc v rôznych jazykoch, napríklad v angličtine, taliančine či španielčine. Parkoviská pri letisku a na Kolibe dostali názov P+R, čo je medzinárodná skratka pre „park and ride, čiže možnosť zaparkovania a pokračovania ďalej verejnou dopravou,“ spresňuje systém, ktorý sa využíva po celom svete hovorkyňa DPB Melcerová.

Na záver ešte zopár názvov, ktoré nás pobavili. Viete v ktorých mestských častiach sa nachádzajú?

Zajačie, Konopné diely, Piesčiny, Bubnovka, Vlčie hrdlo...

Jana Pohanková (ilustr. foto)

Staré Mesto Pôvodný názov Nám. SNP Kamenné nám. Lafranconi Hauerland Nemocnica sv. Michala Nám. slobody SND STU (pre linky 31 39 94 N55) SAV Nám. Franza Liszta	Nový názov Centrum Centrum Lanfranconi Bubnovka Rajská Prezident. záhrada Jesenského Nám. slobody Pod stanicou Pod stanicou	Lokomotívne depo II Nemecký kultúrny dom	Rušňové depo II Kubačova, NKD
Ružinov Pôvodný názov Vlčie hrdlo, sídlisko Refinery Gallery Galvaniho, ubytovňa Prima Twin City Bratislavská župa Mlynské nivy Rádiová (pri vozovni, pre linky 53 63 96) Prístav Terminál Trnavská, NAD	Nový názov Zajačie V. hrdlo, internát Ivanská cesta Čulenova Úrad BSK Malý trh Depo Trnávka Nákladný prístav Piesčiny Trnavská cesta	Vajnory Pôvodný názov KON-RAD OU obchodné OU železničné Športové letisko Vajnory Vajnory, konečná	Nový názov Dvojstudňové polia Na pántoch, školy Na pántoch, stred Staré letisko Roľnícka Vajnory
Karlova Ves Pôvodný názov Internáty B Nad internátmi Kuklovská Kuklovská 44 Kuklovská 60 Grunty Patrónka, Kaufland ŽST Železná studienka	Nový názov Rudolfá Mocka Bedľová Dlhé diely Kuklovská Pod Kráľovou horou Tôňava OC Patrónka Červený most	Dúbravka Pôvodný názov Tranovského II Cabanova II OD Saratov	Nový názov Moyšova Konopné diely Podvornice
Lamač Pôvodný názov Bory Mall Lamač, Staré záhrady Segnáre, nadchod	Nový názov OC Bory Hodonínska Skerličova	Devínska Nová Ves Pôvodný názov Bory, rázc.	Nový názov T. P. Kolakoviča
Záhorská Bystrica Pôvodný názov Pri Vápenickom potoku TV Markíza	Nový názov Rudavská Bratislavská	Petržalka Pôvodný názov Slnčnice VŠ manažmentu Nákupná zóna Lúky Údernícka, kúpalisko	Nový názov Žltá Ševčenkova OC Lúky Kapitulský dvor
Podunajské Biskupice Pôvodný názov Ulica svornosti	Nový názov OC Slovaftská		
Rača Pôvodný názov Cintorín Rača Malé Krasňany Žabí majer, záhrady Lokomotívne depo I	Nový názov Detvianska Malokrasňanská Mikulášov dvor Rušňové depo I		

Boj s pandémiou stál mestské časti zatiaľ desiatky tisíc eur

Už je to takmer rok, čo sa fungovanie našich samospráv zásadne zmenilo. Klasické priority vystriedali nečakané investície do nákupu ochranných pomôcok a ostatného vybavenia v boji s ochorením Covid19. A tak sme sa pokúsili zistiť, koľko peňazí minuli mestské časti na tieto účely a zároveň, koľko im z týchto vynaložených prostriedkov preplatil štát. Na úvod musíme uviesť, že značná časť bratislavských mestských častí stále nemá zrátané presné počty nákupných pomôcok či celkové výdavky, ktoré vynaložila na boj s pandémiou. Spôsobené je to často tým, že na sumarizáciu údajov doposiaľ nemali čas, pretože priebežne musia zabezpečovať nové celoplošné testovania alebo aktuálne reagovať na stále sa vyvíjajúcu situáciu.

Petržalka minula desaťtisíce

Naša najväčšia mestská časť už výdavky za minulý rok pozná a z nich vyplýva, že z obecnej rozpočtu náklady na boj s pandémiou zhltili desiatky tisíc eur, ktoré by sa za bežných okolností využili na rozvoj lokality: „Za rok 2020 sa výdavky spojené s pandémiou vyšplhali na sumu 308 717 €. Z toho 233 771 € bolo uhradených z dotácie ŠR. Okrem toho rozpočtové organizácie školstva vykazujú za nákup materiálu 82 770 €. Z toho 68 403 € bolo uhradených z dotácie ŠR,“

upresnila hovorkyňa Petržalky, Mária Halašková. V sume pritom nie je zahrnuté Stredisko sociálnych služieb, ktoré je takisto rozpočtovou organizáciou MČ. Z väčšiny ochranných pomôcok, ktoré MČ Bratislava – Petržalka zakúpila, bola použitá počas celoplošného testovania. Navyše, niektoré z nich dostala MČ ako dar. „Napríklad 20-tisíc rúšok sme v apríli 2020 dostali od firmy Veolia energia Slovensko, počas posledného vikendového testovania nám pomáhali poľskí zdravotníci, ktorí nám takisto podarovali rôznych ochranných materiálov,“ doplnila hovorkyňa, ktorá chcela touto cestou za nezištnú pomoc zároveň poďakovať.

Ružinov s výraznou sponzorskou pomocou

Druhá najväčšia MČ hlavného mesta zatiaľ nemá úplne presne prerátané všetky výdavky, ktoré išli z obecnej kasy na boj s koronou. No zásadnú časť rúšok, respirátorov či dezinfekcie dostalo vedenie Ružinova sponzorsky od viacerých súkromných firiem. „Rovnako tak sme časť týchto pomôcok mohli financovať napríklad z daru od spoločnosti JTRE, ktorá poskytla 80-tisíc eur na pokrytie nákladov súvisiacich s koronakrízou,“ priblížila hovorkyňa mestskej časti Bratislava – Ružinov, Tatiana Tóthová. Zároveň dodala, že ďalšiu časť nákladov už stihla

preplatiť vláda SR. Ide o výdavky spojené s prvým celoplošným testovaním.

Základné vybavenie za takmer 40 tisíc

Majú menej obyvateľov, preto si vystačili s menšou sumou peňazí. Reč je o Starom Meste, kde boli výdavky v porovnaní s Petržalkou či Ružinom nižšie o desaťtisíce. Zrejme preto sa MČ nepotrebovala spoliehať na sponzorov a vystačila si s vlastným rozpočtom. „MČ vynaložila počas prvej a druhej vlny pandémie v roku 2020 na obstaranie ochranných pomôcok, ako sú napríklad jednorazové rukavice, rúška, ochranné štíty, nápleky či jednorazové obleky, čiastku presahujúcu 36 000 eur. V tejto čiastke sú zahrnuté aj náklady na nákup dodatočnej dezinfekcie, či už na osobnú ochranu, alebo dezinfekciu priestorov,“ dozvedeli sme sa od hovorku Starého Mesta. V týchto výdavkoch pritom nie sú zahrnuté náklady súvisiace s celoplošným, alebo skriningovým testovaním, na ktorých sa formou spolufinancovania podieľala vláda SR.

V Karlovke nakúpené potreby zatiaľ nezráтали

Hovorka Karlovej Vsi nám vyčíslil finančnú stránku výdavkov spojených s minuloročným celoplošným testovaním, ako aj nákup ochranných pomôcok. No vedenie MČ sa zatiaľ nedostalo k súčtu všetkých

zadovážených pomôcok počas roka 2020. „Celkovo sme na zabezpečenie protiepidemiologických opatrení minuli v roku 2020 sumu 74 847 eur, okresný úrad nám preplatil 42 964 eur. Sponzorsky sme získali 20 000 eur. Náklady vyvolané epidémiou, ako napríklad ochranné prostriedky pre našich zamestnancov, stáli mestskú časť ďalších 11 883 eur.“

Dúbravka má v počtoch jasno

Mestská časť Bratislava-Dúbravka vydala z obecnej kasy celkovo 14 590 eur v hotovosti, v rámci faktúr ďalších 13 717 eur. Personálne náklady počas testovania boli pri dohodách spolu 4 976 eur a personálne náklady na zamestnancov, vo forme odmien, činili 4 858 eur. Celkové náklady na mestskej časti na záchranné práce počas vyhlásenia mimoriadne situácie v krajine, teda od 12.3.2020

do 31.8.2020, predstavovali pre Dúbravku celkovú sumu 64 610 eur.

Vajnory kúpili tisíce rúšok

„V oboch vlnách šírenia vírusu Covid-19 mestská časť Bratislava-Vajnory investovala na boj proti šíreniu ochorenia covid-19 a ochranu obyvateľov Vajnory celkovo 39 000 eur,“ informoval nás hovorca MČ.

A čo Devínska, Lamač a Biskupice?

Ani v prípade Devínskej Novej Vsi nešlo o drobné, ale o značnú sumu peňazí, ktorú musela investovať do boja s pandemickou situáciou v krajine. „Na boj s pandémiou v roku 2020 musela mestská časť Bratislava-Devínska Nová Ves vynaložiť finančné prostriedky vo výške približne 82-tisíc eur,“ priblížila nám hovorkyňa.

Podľa hovorkyne MČ Podunajské Biskupice, vynaložila táto MČ na ochran-

né pomôcky v súvislosti s pandémiou COVID-19 zo svojho rozpočtu v roku 2020 sumu 57 570 eur.

Z celkových nákladov v boji s pandémiou, ktoré stále nie sú konečné, mala napokon značnú časť MČ Bratislava-Lamač, už preplatenú zo strany vlády: „Mestská časť reagovala na vzniknutú situáciu a promptne vo svojom rozpočte vytvorila priestor a zvláštnu kategóriu na výdavky spojené s bojom proti koronavírusu. Preto je možné tieto výdavky transparentne sledovať. Zároveň však reagovala na všetky výzvy súčasnej vlády a jej inštitúcií a v značnej miere jej boli tieto výdavky refundované, a to do výšky cca 46 000 €,“ konkretizovala hovorkyňa Lamača, podľa ktorej v tomto smere spolupráca štátu so samosprávou funguje.

Veronika Trojanová
(ilustr. foto TASR)

HOLLYWOOD★SK

FILMY · SERIÁLY · HUDBA · HRÝ · ZÁBAVA

FILMY

SERIÁLY

HUDBA

HRÝ

NAJČERSTVEJŠIE NOVINKY ZO SVETA ŠOUBIZNISU

www.hollywood.sk

A large bottle of Gosset Champagne stands in a snowy landscape. The bottle is dark with a red label that reads "GOSSET CHAMPAGNE BRUT GRANDE RÉSERVE". Next to it is a flute glass filled with champagne. In the background, there is a wooden chalet with balconies and a pair of red skis stuck in the snow. The sky is blue with some clouds.

Vaša darčeková predajňa

DELIKATESO

www.delikateso.sk